CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22 — Número solt, 25 cts - l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any

Any VII — Barcelona 29 de Març de 1913 — Núm. 285

ATENEO BARCELONES BIBLIOTECA DEL

SUMARI

L'Imperatiu.
Optimisme retrospectiu, per J. BOFILL.
Diumenge de Rams, per JOSEP LLEONART.
Orientacións, per JOAN LLIMONA. *(Seguirá).*
Del Dret Català - La Comissió del Apèndix, per JAUME BOSACOMA.
La Llei de les formes, per JOAQUIM FOLCH I TORRES. (*Continuará*).
La Representació Proporcional a França - La R. M. (Representacio de les Minories), per K.
La Setmana Política.
La Setmana Cultural.

De la premsa

La gran caiguda.

AVIS IMPORTANT

Es suplica als Srs. Suscriptors de CATALUNYA que estiguin encara en descobert amb l'Administració, que procurin posar-se al corrent a fi d'evitar molesties innecessaries de reclamacions, avisos de gir, etc. Com a formes molt avinents de pagament senyalem la llibrança, el giro postal, els segells.

Además, tingui's present, que la suscripció anyal és **dues pessetes** més barata que la trimestral o semestral.

L'Imperatiu

Es un mal dogma del sentit de democracia—ja tant arcàic—del segle XIX, el creure que el polític respon a la iniciativa de les masses, com autòmata sistemàtic, d'una voluntat col·lectiva, imprecisa i intermitent. La multitut no pot crear, perquè tot ço que és nombrós és incoherent i la creació exigeix la més fina unitat: adhuc una unitat elaborada, ja què, per defalliments d'humana natura, la nostra creació no és mai momentania sinó penosament consecutiva.

La missió de la multitut, políticament, és doble: li escau l'angurar, no pas alló que serà convinent recaptar, sinó un símbol, sovint incomprès, anc que tota hora apremiant, de la nova categoría o nobilitat; i després, quan el polític ha precisat el contingut ideal del símbol i amb un esforç inmancable ha convertit la imatge vagarosa en programa articulat, la multitut té la missió amb el seu bon desig de belleses i veritats noveles, amb la impulsió generosa de la seua gran esperança, amb una impaciencia inlaçable, de donar al polític la força de cada instant i exigir-li la fidelitat al ideal. D'aquesta segona missió de la multitut, pot dir-se'n un imperatiu, sense que aquest mot, tant prestigiós en la que podriem dir-ne l'antiga política moderna tingui la més feble raó de sentir s'en decebut. Una petita idea, simple com totes les idees fecondes, potser erá nada entre la angoixa d'una derrota, amb les apariencies d'un fantasme enganyós; potser tant comodament l'havía duta un atzar benaurat que la feia sospitosa de vana una tal manca de treballositat i de dolor. Potser el polític, en el moment de llençar-la com un axioma, amb una sonoritat que ja semblava triomfal, encara se sentía el cor oprimit de quins podrien ésser sos averanys i sos destins. Passen díes: la petita veritat ha fet son camí, no pas misteriosament, però amb tanta de senzillesa que la gent gairebé no l'ha vista passar. I, talment, els ha corpresos tots d'una mirada. La petita veritat esdevé universal: son inici fou ténue, pensatiu, com un sò d'óboe llunyà; després l'aganten, el repeteixen en graduades immenses proporcions totes les veus de la orquestra, d'aqueixa orquestra d'esperits humans que devegades també sembla que estrafaci la armonía del vent dins les arbredes o l'ira de la mar. Llavors tornareu a sentir l'óboe que repeteix el seu plany conegut. Mes ja no pot acabar-lo: li arrebacen a mig camí, no hi ha instrument que no el rumbegi en la més joiosa exultació. Ofegar la veu particular, heusaquí l'obra de la multitut. Del seu imperatiu s'en pot bellament dir una adhesió despótica. I així és com la multitut crea el fat.

Quan en Cambó llençà dins la Lliga Regionalista la idea d'una intervenció en la política general espanyola, li havía calgut una vera abnegació cívica per arriscar-se a declarar una veritat que semblava neixer amb garanties d'impopularitat. Però la veritat, dita planament i serena, ha fet el seu camí. Un procés invisible ha modificat graciosament els esperits catalans. Extraordinaria lletesa de la nostra redempció nacional! Es morta una malfiança i nat un sentit de dignitat! Antigues lliçons, ara recordades, de historia ibérica, actuals circumstancies polítiques del món, estranyes correntíes dels llibres i les coses han ajudat la trasmudança. I ara, al endemà de les eleccions provincials, una sola veu s'es feta sentir a Catalunya, de la conciencia patriótica popular: — Heusaquí l'ajut per aquella intervenció que ens havíeu dit. La intervenció: en la política espanyola: heusaquí el nostre imperatiu.

Heusaquí unes paraules que ressonen pels aires, encara, i que cal transcriure en el brancal de la festa que organitza la lliga Regionalista pel primer diumenge d'Abril. La passada victoria té per significança un bell i saonat imperatiu.

PRÒXIMS A SORTIR

EL GENESI *Publicació de l'Institut d' Estudis Catalans,* traducció de MOSSEN CLASCAR.

VOCABULARI ORTOGRAFIC, segons les normes publicades per l'Institut, compost per en POMPEU FABRA.

Optimisme retrospectiu

V *i últim.*

L'equivocació fonamental dels separatistes es l'haver pres el separatisme—que tot el més sería un medi,—com un fi. Si els preguntessiu per què voldrien separar-se d'Espanya, us respondrien que per a conseguir l'independencia de Catalunya—com si no fos de témer una més grossa servitut.—Però ja no els pregunteu res més. Ni us sabríen dir què en farían de la independencia.

Què en farien! Pobres animetes més espanyoles—en el mal sentit de la paraula,—del que puguen sospitar, continuarían feudataris de les cultures foranes o vegetarien en l'ausencia de tot ideal; de tota civilització. D'«Els Segadors» ne farían una «Marcha de Cadiz», de les Bases de Manresa una Constitució apriorística i doctrinaria, dels catalans una mena de *hidalgos* o d'almogàvers... La llur historia de Catalunya sería tant artificial, tendenciosa i desfocada com l'historia d'Espanya que expliquen a les escoles: Universitats.

La inversió dels termes causa un de sordre irreparable. L'establir com a finalitat el que no passa de medi, constitueix una obsessió, una deria, això és, una intenció del subjecte que no coincideix amb el fi que la naturalesa, que l'ordre objectiu de les coses, proposen a l'enteniment.

El separatisme, en canvi, ha estat civil i pot tornar a ser-ho, pres com a medi, usat com un tòxic medecinal.

Ja hem vist com la fasa separatista del nostre moviment nacional fou un bé. Fou com el sacrifici d'Abraham, una prova de la nostra fé. Quan les nostres multituts eren disposades al sacrifici cruent, a renunciar a tot, per amor de Catalunya, la Providencia els feu adonar de l'angel enverdiçat, el coneixement més pregón de les realitats els feu capir que per a conseguir pera la nostra terra el màxim espandiment, no cabíen aquelles renuncies sangonents.

Passada i vençuda la crisi separatista, Catalunya ha restat immunitzada contra possibles aixelabraments. I ja ara es l'amor i no l'odi el qui posa, devegades, en els nostres llavis censures contra els defectes d'Espanya. Fan mal fet alguns al tres espanyols d'ofendre-se'n amb aquell fals amor filial que preté el dret exclusiu ésser irreverent amb la seva mare. Com si nosaltres no en fossim també fills! Com si fos molt digne el vell costum espanyol de maldir del nostre per alabar el foraster. En aquest punt podríen els inconsútils d'altres indrets, apendre espanyolisme de nosaltres.

Aquest bé que el separatisme transitori ha causat al procés nacionalista de Catalunya, pot així meteix produir-se en l'esfera individual. En aquesta esfera, sino passa d'hipotesi de treball, si no és més que *in potentia*—usant un terme escolàstic,—o un bell recurs suscitador d'energíes, pot ésser d'un dinamisme ben contrari d'aquella ineficacia dels separatistes rectilinis i seccionistes. Però, tal com l'imaginem, ésclar que quasi no es pot calificar de separatisme—que implica una certa repulsió com a força predominant,—és clar que és més aviat un acte més intens d'amor a la terra, de purificació d'aquesta amor. Es una renuncia previa, no per despit, sinó per sacrifici voluntari. Es la voluptat esperitual d'arribar per una vía d'ascetisme patriòtic a un moment mental i afectiu de renunciació de tot, fins d'un mateix, per a restar més estretament junyit amb l'*umum necessarium* que, en aquest ordre com en tots, existeix, no pera recolzars-hi i afeblir-s'hi amb erotismes inútils, sinó pera afermar-s'hi i reconquerir amb plena justicia, i sense perills de desnaturalització, tot ço qui fou successivament renunciat abans.

La dinàmica d'aquest enginy pot demostrar-se experimentalment. Cal no més observar l'eficiencia de les actuals joventuts nacionalistes qui totes elles s'han depurat i fortificat amb aquest procés d'interí renunciament per amor de Catalunya.

Elles són les més iberistes—i, si es vol, les més espanyolistes,—d'Espanya i de Catalunya. Ja, al curar de les coses nostrades, per catalanes que siguin, cal proclamar-les—si no s'es separatista de l'altre banda,—espanyolistes. Perqué és sobre Catalunya renaixent i sobre les altres nacionalitats revifades de la península que s'hi ha de reconstruir la nova i veritable Espanya.

Ho són també perquè per la seva expansivitat, no es limiten a lo nostre, sinó que tendeixen a la afectuosa intervenció en les coses d'Espanya i en la seva política general. La llur acuitat fa que entenguin els problemes de les altres regions i contrades ibèriques i que s'hi interessin, més, molt més que els retòrics vulgars de Barcelona i de Madrid qui sostenen, sense saber rès de rès, ni sense altre nort que l'egoisme, l'inconsutilitat de l'Espanya oficial i de ser més estantices i exòtiques institucions.

Amb aquest daler de assimilació i de plenitut. a les joventuts nacionalistes no les basta l'influencia castellana. Nevolen més d'influencies, en el que tenen de nodridores; i amb singular esment cerquen les dels altres pobles de raça llatina.

Si això es ésser separatista, ho seríen per excés i els qui en farien blasme, darien palesa nostra de llur coquinería espiritual. Rès més migrat que l'engelosiment exclussivista.

Amb aquesta comparança exemplar de les actuals joventuts nacionalistes amb els qui més abusen del món d'Espanya, d'una banda, i amb els qui juguen a fer de separatistes arcàics, acabem aquesta petita serie d'articles, per considerar-la una de les més fermes justificacions d'aquest nostre optimisme que, per estudiar-lo per via de comparació, hem començat per anomenar-lo retrospectiu.

J. BOFILL

El millor **Cafè** és el torrefacte de **La Estrella** – Carme, (Davant de Betlem).

Diumenge de Rams

Ve un poc tardà, ja passada la Pasqua, el parlar del diumenge de Rams, però així sembla que Jesús està entre nosaltres, encara sense les ferides.

El diumenge de Rams ún entra a la iglesia i primer s'imagina que hi ha nascut un bosc de llorers i palmes assolellades, però, quin vibrar aquest bosc, ara com si tot just tremolés, ara amb un frenesí d'alegría o avançant-se fervorós cap a la benedicció! Es que el vent que l'agita és el propi alè de les ànimes, i viu de la sava que farà florir humanes primaveres quan els pares d'avui ja parlin de la llur vida com d'un afer liquidat.

Infants sobre tot són els que tenen les palmes i llorers, i un chor menys nombrós de gent del poble, gairebé tot dònes humils. Regna entre ells una despreocupació ignocent del significat religiós del pas commemorat per la Iglesia; ells porten els rams a un Jesús que, més que en els textes de l'Historia sagrada, el senten en un recòndit impuls, en una fervorosa alegría que s'encomana.

Ve que allà al davant potser unes mans impacients han somogut un llor o picat a terra amb un tronc de palma i el bosc es posa a tremolar, a brandar, a colpir les lloses de cap a cap del temple; un fregadiç de verneda i una

olor de llorer s'escampa per la vall ombrieta de l'iglesia, assobre de la qual hi ha sospesa, arràn dels finestrals, la polsina del sol de les nou. Ha bastat que un ram es sorollés i s'ha donat per entès tot el bosc.

¡Poder semblant al que tenen en la mateixa naturalesa la primavera, o el vent invisible i present arreu! Més que això: una sobtada virtut de germanor que havent vibrat una mà fa que en vibrin un miler, i pren un senyal per una inspiració, només per ser avui diumenge de Rams.

Solidaritat religiosa, docilitat pròdiga dels infants i del poble que encéns les alegríes col·lectives.., ¡Oh, Déu meu, esborreu ara la imatge de la Passió sota el bosc de palmes i llors!

L'estremiment d'aquest bosc esdevé a moments d'una furia joiosa i dura més estona. Aleshores, sense haver-hi en la aire crits de victoria, hom sent registrada en el moure's de les branques l'aclamació de les ànimes; cauen fulles dels llorers, algunes palmes es colltorcen del cim per mai més dreçar-se. El poble, desmemoriat i tot de la significació de la diada, frissa d'esma per la benedicció, la demana ara mateix, i a més del fregadiç i el colpejar en terra, el bosc de palmes i llors sembla avançar-se cap a l'altar radiant com un cel d'or on corren boirines blaves. Una sola branca, si me n'ha donat d'esgarrifances, al cap d'amunt de un bracet de criatura blanc i nirviós, una branca minça de llorer que s'aixecava amb una tensió immortal. El bosc sencer implorava entorn d'ella, però no sé perquè en tal moment la pobreta voluntat decidida d'aquell braç privat de sang m'ha semblat l'ànima visible de la imploració.

Jesús tornarà per passar revista al seu estol d'humilitat i ignocenta joia. Mireu-se'l, ja baixa a la fí, baixa entre els ministres que també porten palmes i remembren en cants l' entrada a Jerusalem, i passa pel mig del bosc que es va girant de cara a ell. Però, ¿còm és? ¿Vos Senyor, ja clavat en creu, darrera el vel morat, en plena joia dels rams? ¡Quina dolor, cristians; des d'aquella hora del Calvari que en les commemoracions més alegres en el cor mateix del *Hosanna* tenim de sentir-hi l'eco del *Crucifige eum!* Brota arreu la passionaria, brota en la propia cova on l'Infant Jesús és nat; mentres l'adorem, la creu ja presideix l'altar. I avui el remoreig de la Passió ve de l'evangeli de la missa a barrejar-se amb el dels rams alegres; la passionaria, sense ell haver-ne esment, brota al cor del bosc. Pel mig d'ell passa Jesús a la Creu en mans del subdiaca, i essent fòra de l'iglesia és amb el cantell de la Creu que aquest truca per entrar a Jerusalem. Però el bosc humà, oblidadiç d'aqueixa omnipresencia de la crucifixió de l'Ignocent no's recorda ni medita, sinó que s'entrega amb fe misteriosa a l'alegría. ¿Doncs quin és aquest poder que li infón la vibració col·lectiva de l'aclamació, si no és Jesús que hi baixa cada any com un vent primaveral?

¿Què no donaríem nosaltres, els que ens paguem de la traça de transcriure bellament els pensaments, per que les nostres paraules diguessin tant com el que diuen palmes i llorers en mans dels nois i del poble?

Bosc nirviós i alegre, apaibaga la recança perdurable de la Passió amb la teva alegría que no té memoria i encara menys ulls per les imatges de dolor!

Esvaïda la processó, el bosc es posa a caminar i una vegada afóra del temple es va esclariçant per les víes. Al seu pas s'han allargat mans ràpides per arrebaçar alguna branca beneïda. Al bell eixint un home del poble ja grisejant que passava pel carrer s'ha acostat a una dòna i li demana una rameta del llor beneit, i també en aquest acte com en aquell gest immortal del braçet nirviós d'infant erguint se cap a la benedicció hi caben pensaments i pensaments d'eternitat...

Guardeu aquests rams, car s'acosten victories. El Senyor ve, no se sab mai quan; feliç aquell que a la seva entrada tingui adins de l'ànima la sava que torna la verdor a palmes i llors només de tocar-los, que aplega mil arbres en un sol bosc palpitant girant-se cap a la llum.

JOSEP LLEONART

Orientacions (*)

III

Forma. De la importancia d'aquest element essencial, constitutiu, fonamental en tota obra d'Art plàstic no cal parlarne més; en l'anterior article varem intantar demostrar-ho i insistirém; anem ara a estudiar la amplitut d'aquest terme en ço que a execució d'obra artística se refereix.

En Forma, per quant és classificació d'objectes, podem considerar-hi els elements constitutius següents: proporció, estabilitat, encaix, contorns i relleu o clar-obscur com inter-nos, s'anomena. Alguns del clar-obscur ne diuen valors i açó és una equivocació, puix si la proporció, encaix i contorns són les limitacions superficials dels objectes, el clar-obscur es la manifestació de llur volum o relleu. L'errada està en que's confón el clar-obscur — manifestació de relleu, pura forma—amb un ombrejat especial que és manifestació d'un sentiment de llum, o color, com ne diem nosaltres tot i tractantse d'un *blanc i negre*. El valor ja hem dit el que era i cal no confondre si no'ns volem desorientar. Ço que diuen valors aqueixos tals i s'empenyen en pregonar-ho, és purament un subterfugi per fugir del *relleu*, element essencial per a completar la forma; element subjecte a les lleis que hem anomenat precises, del jou de les quals es voldrien escapar.

Sentem doncs que la Forma en quat és classificació d'objectes, es descompón en proporcions, estabilitat, encaix, contorns i relleu, éssent els primers per ço que's refereix a superficie i l'últim per ço que's refereix a volúm.

La Forma quan se multiplica, quan és un conjunt de diversos objectes o formes, dóna lloc al que s'anomena *Composició*, paraula que's pot descompondre en dues: Silueta, quan se tracta d'un sol objecte i Composició propiament dita, tractant-se d'agrupació de diversos elements.

***

Proporció. Aixís com al tractarse dels elements constitutius de tota obra d'Art plàstic col·locarem la Forma en primer lloc, tractant-se d'aquesta, entre les parts que la integren devém col·locar en primer lloc, sense por d'errar, la proporció. Molt difícil es definir exactament en que consisteix la proporció, puix si bé obeeix a certes lleis té molt de de sentiment, i els sentiments són quasi indefinibles; podriem dir per exemple que proporció és—la harmonía de la forma.—La proporció, tornant-hi, l'hem posada en lloc preferent perquè aixís com la primera impressió plàstica que tenim del objecte és llur forma, així també la primera impressió que tenim d'aquesta és la proporció. Quan veiem un home de lluny, primer ens adonem de si té el cap gros, les cames llargues, el còs curt... ses proporcions: i a mida que s'acosta, anem precisant els altres detalls. Per aquesta sola condició caldría ja posar-la en primer lloc; però ademés les proporcions interessen tant als nostres sentiments de percepció que, fins

(*) Jo pensava, en benefici dels lectors de CATALUNYA, sospendre aqueixes senzilles «Orientacions», puix ja van prenent un aire forçosament tècnic i naturalment àrid, de poc interès pels qui no sien professionals; però l'amic Carner s'és obstinat que seguís; traspasso a ell tota la responsabilitat, amb el perdó dels lectors per endavant.—N. de l'A.

d'una manera inconscient, patim si manca aquest element essencial; per això l'hem anomenada harmonía; clar que la base d'aquesta harmonía és variable segons l'objecte de la cosa representada. El trobar aquest ritme dels objectes, llur forma i la relació amb nostre ús i sentir, és el triomf de l'artista que ho consegueix. Indubtablement que la persona humana, per exemple, amb el cap més o menys gros i les cames més o menys curtes no deixa de subsistir; més no hi ha dubte que *sentim* unes mides, unes proporcions superiors unes proporcions *tipus*: la gloria de la troballa se la conqueriren els grecs i aquesta conquesta llur és el que ha perpetuat el seu art, mólt principalment pel que a figura humana es refereix; podem ja avançar sens temor que per ço que a representació de figura humana atany, la proporció grega es canónica; cal doncs aprofitar-se'n, no per fer grecs ni romans, sinó per utilitzar aqueixa ciencia seva aplicant-la a la milloració o perfeccionament de l'Art de nostre temps.

A l'entorn de l'home té de giravoltar tot: tot quant se produeix per ús i utilitat seva, a ell té d'ésser *proporcionat*, i aquesta es una llei que ha de tenirse sempre present en totes les arts plàstiques dirigides a son ús, si's vol anar amb seguretat pels camins de la fantasía. Els grecs i també mólts artistes del Renaixement proporcionaren prescindint de la unitat home; i si bé varen trobar conjunts de proporció formosos, harmonies de forma bellíssimes, caigueren no obstant en moltes deficiencies en el que produiren a ús de l'home, car ço que va als homens destinat si no está *proporcionat* adecuadament pert vida. té una certa bellesa tocada de mort. Podem doncs afirmar en la Proporció, a més de una relació harmònica a basa de una unitat racional, que la unitat té d'ésser adequada a mida d'home quan es tracta de produir a sa utilitat personal o col·lectiva. Recordo sempre la suavíssima impressió de sentiment humà que'm feu la visita al Palau de Versailles al contemplar al costat de les grans i esplèndides sales de recepció les recollides i petites cambres particolars dels reis. Els artistes de la etat mitjana tant humana, tant espiritual, trobaren l'encant d'aquest sentiment d'utilitat que podem encara assaborir en qualque ciutat que per misericordia ens queda i en restes d'habitació humana com el mateix castell d'Enric IV de Pau, l'abadía de Cluny a França i els sojorns dels nostres reis adherits a Poblet i Santes Creus.

Podem doncs sentar que: la proporció és el primer que's té de cercar en la manifestació de Forma—que en la figura humana aquesta proporció té com a norma el tipus grec, tipus de proporcions, que ve ratificat per una troballa arqueològica de importancia excepcional i és la impressió del còs de N. Sr. Jesucrist en la sagrada mortalla que's conserva a Turín, de la qual un altre día ne parlarem amb la deguda atenció—que en totes les diverses manifestacions d'art plàstic, aquesta harmonía de la Forma és un sentiment finíssim que l'artista té de conreuar posant-lo en primer lloc, cercant-lo dins una unitat racional, essent aquesta unitat relacionada a mida d'home per a tot ço que a son ús se refereixi. Per aclarir; un moble llibrería, per exemple, on no s'arribi al pany pot estar ben dibuxat, ben proporcionat en sí mateix dins un pensament harmónic de l'artista, però aquesta proporció és deficient o desorientada puix no serveix per l'ús al qual va destinada. Les piques d'aigua beneita de la basílica de S. Pere de Roma estàn proporcionades al pensament general de l'edifici, però desproporcionades a l'home que les ha d'utilitzar i no hi arriba... Aquest sentiment de proporció és de tal importancia que el mateix vulgus el reclama sens adonarse'n, i a la manca d'aquesta qualitat importantíssima de la Forma se deu el fracàs de molts dels nostres arquitectes en son intent de produir art modern; ¡i això que tenim a casa nostra un art vell, pobre moltes vegades, senzill sempre i sempre admirablement proporcionat! Quan una obra d'art está bé de proporcions té mólt guanyat en ço que a impresió estètica és refereix; no endebades proporció és harmonía.

JOAN LLIMONA

(Seguirà)

Del Dret Català

La Comissió del Apèndix

Si les aparencies no traeixen, el Dret Català després de descuits imperdonables i de sofrir mantes escomeses atentatories a l'integritat de la seva vida, va a entrar en un período d'intensa reconstitució.

El plet de les Notaríes, a pesar de totes les argucies al·legades per la part contraria sembla que, com és de justicia, el guanyarà Catalunya. I aquesta esperança no temem veure-la fallida, car la tenim fonamentada en l'actitut adoptada per les forces vives catalanes i els representants del poble, que és la que proclamàvem com de màxima eficacia al resumir l'enquesta en les planes d'aquesta Revista celebrada. Actitut que si es manté vigorosa i sense defalliments ha de conseguir que, donant compliment a la llei vigent, quedi salvaguardada l'institució notarial que tant intimament afecta a la vida jurídica del país.

¡Tantdebó que en la forma com ara es procedeix, s'hagués procedit ja abans, al començar les conculcacions a la Llei orgànica! Potser estaría ja resolt aquest plet que encara está pendent, i mentres ho estiga hi ha perill de perdre'l.

Les entitats econòmiques, obrant, una vegada més, amb alt patriotisme, han fet costat a la representació de les entitats jurídiques de Catalunya en l'exposició adreçada al Govern, demanant que's resolgui en sentit favorable a les aspiracions catalanes, la qüestió de les Notaríes.

La demanda, lògica i racional, no pot esser que deixi el Govern d'atendre-la i no pot creure's que s'atreveixi a resoldre sense respectar-la. Els termes de l'exposició són enèrgics i respectuosos, tal com cal a la gentilesa catalana que fins és amable quan reclama contra la detentació del que li pertany. El Govern ha de correspondre no abusant del poder i resolent segons justicia. Si aixís no ho fes, si la cridoria de quatre desvagats cercant col·locació, pesés més en l'ànim del Ministre; si al menys la provisió de les Notaríes del territori de l'Audiencia de Barcelona, no s'ajustés als preceptes racionals de la Llei orgànica: llavors no dubtem que les entitats jurídiques de Catalunya i les entitats econòmiques qui han apoiat la llur reclamació i tots els catalans amb elles sabríen contestar dignament al repte que's dirigiría a Catalunya a l'atentar novament a la seva vida jurídica. Llavors, davant de tots nosaltres es presentaría la qüestió en termes molt concrets: Una aspiració unànim, fonamentada en quelcom essencial a la vida del nostre poble, no hauría sigut atesa pel govern encarregat de vetllar per ella.

Aquests darrers dies les campanes no han brandat sols a sometent per acoblar els bons patricis en la defensa del Notariat, sinó que han brandat també de

joia amb motiu de la designació per a la presidencia de la Comissió de l'Apèndix Català al Còdec Civil, recaiguda en la rellevant personalitat de l'eminent tractadista de Dret Català, D. Guillem M.ª de Brocà.

Una volta publicat el Còdec Civil espanyol en 1 Maig de 1889, amb subjecció al disposat en la llei de Bases de 11 Maig de 1888, començà la lluita entre'l Dret Català i el dret del Còdec Civil, essencialment castellà, que intentava abassegar tota la vida jurídica espanyola.

L'enteresa amb la qual les regions de Dret especial, singularment Catalunya, es defensaren, conseguí que en l'article quint de la Llei de Bases es respectés l'existencia dels que, erroniament, apellaren *drets forals*. Però, per més que l'art. 12 del Còdec Civil, reproducció no gaire fidel d'aquell art. quint, regoneix, amb la perillosa limitació de «por ahora», la subsistencia del nostre Dret privat, no obstant la torçada interpretació donada a dit article per la jurisprudencia del Tribunal Suprem i la poca fixesa de les seves sentencies, sovint contradictories i afanyoses sempre de conseguir la deria d'unificar la legislació espanyola,—com si fos cap obstacle a la veritable unitat de l'estat, l'existencia, amb vida propia i floreixent, de distintes legislacions especials, —ha estat causa d'innombrables ingerencies i intromissions del dret del Còdec en punts en els quals devía esser aplicada la legislació catalana o el seu dret supletori.

La pertorbació per aquesta causa introduida, s'imposava que fos corretgida amb la promulgació d'une llei que donés interpretació autèntica a l'article 12 i establís, d'una manera definitiva. l'estat de dret que havía de regir. Però no havent vingut aquesta llei, no'ns resta altra esperança que la formació de l'Apèndix que autoritza l'art. 6 de la citada Llei de Bases.

El Sr. Durán i Bas durant el seu pás pel ministeri de Gracia i Justicia refrendà dos Reials Decrets en 17 i 24 d'Abril de 1899, pels quals es nomenaven les Comissions encarregades de la formació de l'Apèndix en els distints territoris del Dret especial. Se constituí a Catalunya la Comissió corresponent i hem arribat a l'any 1913 sense que s'hagi fet rès definitiu. Entre'ls individus qui formen o formaven—car algún n'hi ha de mort—la Comissió, cal distingir tres grups: els de qui no han fet rès absolutament, els qui han fet quelcom, amb més o menys discutible criteri científic, però orfe d'eficacia com a treball particular i no col·lectiu i per últim, els d'aquells qui hi están treballant sense que mai arribin a terme. Realment, doncs, en tretze anys com han transcorregut des de que fou creada la Comissió rès ha fet, i mentres Catalunya va esperant l'acompliment d'una tasca trascendental, l'edifici de les seves institucions jurídiques va esquarterant-se, mancat d'un redós on sostenir-se i defensar-se.

En 1903, els aciençats i meritíssims jurisconsults, En Francisco Romaní i Puigdengolas (q. a. C. s.) i en Joan de Deu Trias i Giró, publicaren un notabilíssim avant-projecte, el qual, pel sol fet de publicar-se com a treball particular, sembla presuposar disconformitat o peresa per part dels seus companys. Aquest avant-projecte podía esser discutit, però és indubtable que constituía una base ferma per damunt d'ella assentar-hi treballs posteriors fins assolir la formació definitiva de l'Apèndix; però del 1903 ençà, la Comissió, ni individual ni col·lectivament, ha donat fè de vida, i mentrestant s'ha anat espatllant i estrafent la figura legal de Catalunya.

Realment és una vergonya nacional que un poble qui diu voler refer l'edifici de la seva nacionalitat, del qual un dels carreus més consistents n'és el Dret Civil, no obstant per peresa i manca d'ambient encoratjador, deixi passar el temps sense portar a realització el que, dins l'absorció centralista, n'asseguraría, en bona part, la seva existencia.

En veritat sembla que s'hagi oblidat a Catalunya el Dret patri, fonament de la seva admirable constitució familiar, palesador del seny de la seva niçaga. Entre'ls valors que l'eclosió formosa de la nostra Renaixença ha posat en circulació, el del patrimoni juridic català apar haver quedat arreconat i considerat com de poca importancia, talment com si fos desconeguda la seva virtualitat en la ponderació dels valors espirituals d'un poble qui renaix i fretura seguir en son avenç la ruta dreturera que li senyala el reviscolament de la Raça.

La primera etapa del nacionalisme, ens diu en Prat de la Riba en la seva admirable «Nacionalitat catalana» que consisteix en «Primer de tot és esser: esser un mateix i no un altre, viure la propia vida i no una vida enmatllevada». «No rebre la llei de fóra, treure-la de les propies entranyes, esser llei de si mateix». I la substancia d'aquesta afirmació de la nostra propia personalitat, ¿quin dubte hi ha que's troba encarnada en la veneranda legislació catalana qui ens dóna vida, carácter i força?

La formació de l'Apèndix Català és d'una trascendencia immensa si es fa no barroerament, sinó amb tota cura i diligencia, estenent-lo a totes les institucions civils qui donen fesomía propia al Dret Català, per tal que constitueixi la seva veritable codificació, car, com amb gran justesa i valentía afirmava l'il·lustrat Notari gironí N'Emili Saguer en la seva bellíssima conferencia, una de les del cicle que l'any passat organitzà l'Academia de Jurisprudencia i Legislació: «devem els catalans, fundant-nos en la Llei Suprema entre totes les lleis, que es ço que és inherent i inseparable de la naturalesa de les coses, redreçar-nos contra'l present estat legal, i en sa conseqüencia formular quasi un veritable Còdec, on s'hi buidi tot el contingut del Dret Civil Català».

A aquest fí cal treballar de ferm i sense descans. No prenent-ho a tall de distracció, sinó amb plena conciencia, com a l'obra més capdal que pugui acomplir un home.

A fí de fer tasca més profitosa i segura, creiem que fóra de gran conveniencia que als especialistes en alguna de les diferentes branques del dret civil, els fos encomanada la redacció de la part respectiva de l'Apèndix i que després una comissió dels més eminents jurisconsults, posseída d'un científic sentit orientador, estigués encarregada de fer l'obra de conjunt, ordenant els treballs parcials i procedint a la codificació general.

Però, aquesta tasca, sobretot la darrera, no pot pas fer-se a estones perdudes, ni tenint el cap ocupat en altres cabories i especulacions. Els homes qui es dediquin a aquesta magna obra, no sols han d'esser competentíssims, sinó que, mentres duri la tasca, han d'emprar-hi el millor del seu temps, sense distreure'l per rès en les ocupacions del

Goma, Ortopedia, Higiene
Cotons, glaces i venes
Braguers i faixes ventrals a mida
TUSELL GERMANS - Barcelona
Fábriques:
Goma i celuloide.—Font honrada, 3
Apósits antisèptics.—Vilà Vilà, 89
Botigues i magatzems:
Ronda de Sant Pere, 12.—Fontanella, 20
Enviem catàlegs a Farmacies i Droguerías

llur despatx d'advocat; i a fi de que poguessin prescindir-ne per complet, caldría que la perdua que per un cantó experimentessin, els fos per altra part degudament recompensada. Per això el mateix Dr. Saguer en l'acabament de la seva conferencia proposava, que fos oberta una suscripció entre els professionals, les entitats econòmiques i les corporacions provincials i municipals de Catalunya perqué, amb el que's recaudés, que no deuría esser inferior a 30,000 duros, fos en part recompensat el treball dels jurisconsults encarregats de la formació de l'Apèndix. Aital quantitat amb un xic de bona voluntat, no sembla pas difícil recullir-la, molt més quan tot sovint veiem que's gasten molts de diners en afers que tenen, evidentment, molta menys trascendencia.

El nomenament d'en Guillem M.ª de Brocà, personalitat distingidíssima en el domini del Dret i d'una competencia i activitat unànimament regonegudes, fa concebre falagueres esperances que aviat serà un fet ço que tants anys ha estat esperant Catalunya.

Perxò hem volgut aprofitar aquest moment de joia, per contribuir a formar un estat d'opinió qui segueixi amb interès tot el que's refereix a la qüestió trascendentalíssima del nostre Dret Privat, fent de passada algunes indicacions que hem estimat pertinents i que, sense cap intenció d'alliçonar a qui no ha de menester-ho, esperem seràn rebudes benevolament, com a dictades que són pel pregón amor que sentim envers el Dret de Catalunya.

JAUME BOSACOMA

Girona

LA LLEI DE LES FORMES

Ja hem dit senyors, que aquestes lleis no havíen d'observar-se solament en ço que's refereix a la materia, és a dir, en les Arts constructives, sinó en les Arts d'imitació, perquè elles no són més que copies de la materia.

Més, precisa principalment l'observancia d'aquesta Llei en les Arts constructives en el nostre moment, perquè elles tenen un valor social indubtablement major que les Arts imitatives. I és aixís, perquè les Arts d'imitació, per fruir de la seva bellesa, demanen a l'home oblit dels seus afers, i abstracció complerta; mentre que les Arts constructives, tot i essent considerades de més humil condició, tenen l'infinida gracia y generositat, de posar-se al voltant nostre i portar-nos la joia i el plaer estètic silenciosament, en mig dels nostres negocis, fins i tot d'aquells que més apartats síen de tota idea d'Art.

En veritat, en totes aquelles mostres d'art que viuen en el camp infinit que va de l'arquitectura al vàs humil de terra cuita, que no tenen altre medi de fer-se estimar que la seva forma indicant obediencia a l'home i complacencia per ell; que no van dirigides a res més que a engalanar l'espai amb llur presencia, on s'aclara la raó de la llur humil condició de servidors, hi ha un valor de simpatía indubtablement per a l'home normal, més fort que tota aquella simpatía i atracció que pugui tenir una bella obra de pintura, que ve a ésser en relació a un bell pot ceràmic, com una dòna inútil però formosa, en la qual vista la gracia del còs, tot hi és vist, car no queda a dintre cap d'aquelles virtuts amagades, l'exercici de les quals fa créixer l'amor i el manté fins i tot en aquelles obres de pintura dita de cavallet; es a dir, en aquelles obres que no serveixen per a decorar, o són part d'un conjunt utilitari, les més belles, les més altes, les que amb més devoció hagin complerta la Llei de Reialesa; hi manca un fons, un fons de virtut social, perquè elles aparten l'home de la seva ruta normal, per emportar-se'l i abstraure'l a tota altra cosa que no siguen elles.

No volem pas dir que s'hagi d'anar a la seva abolició, ni que l'art deixi de crear representacións humanes, típus dels moviments i dels sentiments de la especie, concrecions i resúms dels esdeveniments representatius, moments de de delicia i d'encant en la natura, més sempre lluny de tota pretensió de superioritat, car qui veritablement realitza per medi de formes una acció moralitzadora, no ho fa pas amb aquelles qui criden al vianant qui passa, sinó amb aquelles que li porten l'alegría a dintre.

En aquest ordre únicament podem donar superioritat a la pintura decorativa, com per exemple, el retaule o la pintura al fresc. En el temple la pintura hi té un ofici, car és allí el lloc de la contemplació, i tot el que sía aconduir l'home a ço que contempla és feina que cal fer. Poseu en un temple qualsevo pintura de tema que desvii l'atenció del creient vers la contemplació de Déu, que el distregui del fi que va a complir, i compendreu la seva impropietat. Aixi mateix l'hem de compendre doncs, sempre i en tota ocasió que la pintura o esculptura ens distregui dels fins de la nostra vida usual i quotidiana, car el secret de l'humana perfecció está en trobar el goig i l'alegría en aquesta vida usual i no apartar-se d'ella.

Compendrem aquest mal ofici de la pintura dita lliure, si tenim en compte que ella és nascuda en un temps de decadencia. Filla del Renaixement, porta el segell d'una societat paganitzada que s'apressava a multiplicar arreu els elements de sensació i de gaubança. Impotent per a crear la gloria d'una forma nova, que respongués al sentit del seu moment, encarrega a l'erudició la reconstitució de les formes clàssiques, i nascuda del goig de l'harmonía que's descobreix en tota forma raonable i veritablement obedient a la configuració moral i física de l'home, s'en va a cercar el goig estètic, per nous camins, creant imatges i tipus de sensació, molt bells, però que per fruir-ne cal estar sense fer res.

Aqueixa pintura i aqueixa esculptura dels grans temps, és el vàs on va a escorre's la febre de tota una societat qui manca a la Llei de la Reialesa. Mireu el Renaixement d'Italia amb totes les seves gracies externes, i en lloc trobareu que s'acompleixi aquesta Llei. Tot son columnes sense esforç, còssos guarnits amb vestidura clàssica, però amb ànima d'un altre estil.

Perquè senyors, retornant a la Llei de les Formes, aquestes, tal com no són un fet disgregat de les lleis de la materia, tampoc ho són de l'ànima de les col·lectivitats, ni de les civilitzacions. Unides a l'home per tots costats, se mouen per la seva mateixa llei, i varíen quan ell varía, en aquesta ascendent evolució vers el perfeccionament. I quan se troba una societat prou folla per a desentendre's del principi d'organització de la vida, quan les arts constructives llangueixin imitant formes ja creades, i per tant desavingudes amb el moment, és quan se produeix l'incomplacencia que excita el desig, i quan el desig se satisfà per medis sensacionals absolutament inferiors al medis espirituals.

El barroquisme és la conseqüencia lògica de totes aquestes penoses desviacións, l'abundor, l'excés fins a la sacietat i l'atrofiament dels sentits que porta la disbauxa.

Si aquella societat florentina del segle xv, en comptes de perdre's en la doc-

trina de les coses mortes, i de voler fer renàixer formes obedients a altres estats de vida i de sentiment, hagués sigut la doctrina viva del dolcíssim Sant Francesc, veritable autor del veritable Renaixement, no hauría pas calgut a les repúbliques de l'Italia aquell gran esforç artístic dissipador de les seves energíes per complaure els desigs estètics de la seva societat.

Una societat cristiana com aquella no podía pas trobar complertes les seves necessitats, la seva abundor espiritual, en la simplicitat clàssica. Després de tot la civilització grega és una civilització primitiva, i a la complexitat que en l'ànima humana aporten els temps, hi correspòn una complexitat d'elements per a satisfer-la.

La vida mateixa era altrament que la dels grecs, (perquè imitar l'historia, es pot fer en un moment de comedia, però no a totes hores,) comportava una altra estructura arquitectònica; i ells, en comptes de declarar-la francament, com els grecs feren, l'amagaven dessota les formes clàssiques.

Estudiaren mólt l'art grec, però s'en deixaren el millor; el seu sentit estructural. S'enamoràren de les formes, sense conèixer el sentit, i mancaren a la Llei de Reialesa, i per això moriren.

Molta gracia i poca consistencia. Els homes s'avesaren a l'exterior i morí el sentit moral. Els darrers díes de Florencia són el caos, l'horror. Els homes s'apunyalen per les cantonades, les envejes s'aixequen com a serpents malignes, els odis bramen d'un cap a l'altre de la ciutat damnada, i ni totes les gracies de les seves arquitectures, ni totes les belleses de les seves pintures, ni totes les glories antigues renascudes, foren prou per fer tornar vers el seu veritable camí, a aquell pobre poble que havía perdut les taules de la seva llei.

Des d'aleshores, senyors, des de que foren oblidades les pureses i les raons de l'art cristià, des de que va perdre's el veritable sentit de l'estructura del temple clàssic, dominant a Europa en les solemnes catedrals gòtiques, meravellosa harmonía de forces en tensió. el món s'es anat alimentant de les engrunes d'aquell festí de disbauxa, que atregué amb els seus crits, amb les seves elegancies externes, amb l'encant del seu horror a tots els pobles del nostre continent. Fins ara, ara mateix, senyors en els nostres díes no sembla renàixer novament com una senyal de redempció per la nostra humanitat, el sentit de la Llei Reial. Són, fet i fet, quatre segles de desorientació i de tristesa, durant els quals tots els elements sensacionals de l'art, tots els barroquismes truculents, totes les agitacións desviades, totes les angunies del cervell per imaginar, s'han anat agitant i succeint fins que reunida la major potencia a França, se realitza allí l'apoteòsi de tanta miseria amb la Revolució.

S'alçaren els punys, les flames de l'incendi llengotejaren sobre'l cel, la silueta sinistre de la guillotina, l'horror, la mort i la miseria... I després el gran esblaim romàntic, un pregón anyorament del passat, el neguit de les lleis de la propia natura que furguen dins dels esperits amb incompreses sotregades, la malaltía sentimental, fruit alhora de la dessagnament moral, i de l'anyorança d'aquella vida mig-eval i forta segons la Llei de Reialesa; i com a productes formals d'aquest moment l'edificació de les ruïnes gòtiques, en el fons de les quals hi palpitava aquest sentit de la Llei, no descobert fins ara, després de tot un segle, en que l'estudi de les ciencies físiques ha vingut a donar nous aspectes als moviments col·lectius: treient-los de llur via malsana, i portanlos de nou al contacte amb la realitat viva, del qual han de nàixer les formes del veritable Art Modern.

***

I és justament d'aquest contacte amb la societat nova que han de nàixer les formes d'art, ja que elles, pel cumpli ment de les llurs necessitats, vénen a posar a contribució noves materies filles d'un segle de ciencia física, nous medis d'elaboració, noves necessitats a satisfer que dibuixen ja en l'espai dels futurs dies, corbes de noves obediencies, colors de nou material, conjunts d'art, en fí, reveladors del moment i de la societat que els crea.

Altra vegada, de nou posades les coses en son lloc, som en un instant en que van a restablir se totes les correspondencies entre la societat i les formes, entre l'home i les formes, entre la materia i les formes; i és d'aquesta estreta aliança, justament, que en els nostres díes, tot i imperant els mateixos impertorbables principis del Temple Grec, els mateixos principis de la Catedral gòtica, apareixeràn formes diverses.

Les formes, senyors, són després dels segles, la ruta que deixa marcada l'humanitat en son camí. Elles revelen mellor que cap altre element, la fesomía de cada període, i ens espliquen el sentit de cada moment. I això, no sols en l'espiritual, sinò en el material, perquè en les formes, senyors, tots els ingredients que les componen tenen els mateixos prestigis; aixís aquells pels quals s'ens revela la qualitat de la materia i els procediments d'elaborar-la, com aquells purament relacionats amb els serveis que la forma ha de prestar, aixi mateix també relacionats amb la materia.

I es així, perquè tot ço que d'espiritual hi ha en les formes construides és producte directe dels esdeveniments materials, de la consideració i ordenació de les forces i les qualitats, i en últim terme, de la gloria de l'ofici, o sia de aquelles senyals glorioses per les quals reconeixem la mà de l'home ordenadora dels conjunts, organitzadora dels elements; la Mà Reialt en fi, que és qui governa, i coneix les facultats de cada un dels elements que governa.

La poixança o la decadencia dels pobles i de les èpoques, se reflexa en el mirall de les seves arts. La força de les nacions i la puresa de la seva vida, el seu grau d'avenç o de retràs el seu sentit de adoració i de soperbia, la pau o els neguits de la seva existencia, palpiten dolçament damunt les formes, testimonis eloqüents de la seva vida,

Les formes són els testaments de les races, i en elles amb la configuració de les societats se'ns explica la configuració natural de les nacions. En vá canviaràn les divisions polítiques, i els habitants d'una terra pagaràn la contribució a un o altre govern; elles impertorbables, com la llengua, com les cançons revelaràn a travers de les fronteres els nuclis espirituals que constitueixin les nacionalitats, esplicant-ne llur fesonomía moral i geogràfica.

I això que dit aixís podría semblar-vos fruit d'un elogi literari de la forma, es la flor de la veritat que podeu collir si us plau en aquesta mateixa terra catalana, car les formes del seu Art a travers de tots el temps, i fins en els nostres dies que perduren les teoríes universalistes del vuitcentisme, declaren rodonament la seva estructura nacional i delimiten la línia geogràfica, paral·lelament amb la llengua, el dret i els costums.

Perquè en les formes hi han troços

Sastrería : LA EUROPEA : Plaça Sta. Agna, 24 i Capellans, 17.
:: ALTES NOVETATS ::
d'entretemps i estiu de les més importants fàbriques
PERFECCIO :: ECONOMIA :: PREU FIXE

de la terra, pedres de ses montanyes, formes arquitectòniques que obeeixen als seus vents, que alhora ens parlen de la configuració geogràfica externa del país; perquè aquestes formes i elements són ordenats segons la Llei de Reialesa per la mà de l'home, qui porta damunt d'ell el pes dolcíssim de la Tradició, qui endinsa les arrels del seu origen en aquestos mateixos troços de terra; és perquè esdevé el fet de la revelació dels organismes col·lectius per medi de les formes.

La teulada a grans pendents ens parla de les neus del Nort, i a la visió de la seva silueta purament obedient als fenómens de l'espai ja ens és esplicada tota una configuració geogràfica. La solana al mig día, ombrejada per la parra abundosa, ens fa associar l'idea del mar, i de les platjes d'or, i dels vinyars magnífics que s'enfilen per aquestos dolços i petits montícols de la nostra costa... i així senyors; podríem anar-vos analitzant una per una totes les formes; aquelles formes rústegues de l'Art Popular, i en totes elles hi trobaríem el reflexe de la nostra ànima nacional.

I és en aquest Popular magnífic, pur i dolç com les cançons del poble, on guardem ho sabreu pas quina llei de reliquia de puresa llatina; no sabreu pas quina repulsió contra les barbres sumptuositats; es allí on potser més que en lloc trobem la revelació del nostre esperit; on més que en lloc veiem acomplerta amb tota sa dolça plenitut, la Llei de Reialesa.

Aquest estiu passat, corrent per aquelles formoses muntanyes de la Vall de Andorra l'ànima se m'inflamava de goig davant de tanta lògica. Les cases se'm posaven davant dels ulls com els més bells cossos estructurals que mai poguessim veure. Tot, en elles, qui afecten conjunts de veritable bellesa, és útil, compleix funcions determinades, i les llurs formes que devegades vos semblarán poc obedients a certes lleis d'estructura, si bé mireu, les trobareu que manquen a això, per obeir a la qualitat dels materials del qual són fetes, i les compendrem amb un lleugeríssim estudi dels vents, o de la llur orientació.

L'encís que la seva simplicitat produeix, és, senyors, igual que el que sentim davant del temple grec, perquè allí, tal finestra al defora vol dir una cambra a dins i no esdevé pas l'engany condemnable al qual ens portaren aquelles gents sabies del Renaixement, que sovint no posaven poca ni molta relació entre la fatxada i l'interior, negant-nos el reflexe de la vida dels de dins, que és ell mellor encant de l'arquitectura.

A dalt de la meva modesta i rústega cavallería, anava veient per ci per lla, en mig de les arbredes magnífiques que voregen el Balira (el Balira que canta amb una veu d'orga en díes de solemnitat) masíes i caseríus. I en aquells conjunts de raó, on el secret de tota la Bellesa hi es trobat per medi de la supeditació a la Llei de Reialesa, jo hi veia com el fonament d'una escola de renovació catalana, ont la claretat i la lògica fossin les ensenyances fonamentals.

Perquè senyors, en lloc no he vist tant ben ordenades les coses, ni en ma vida he comprès tant clarament l'ànima de aquesta Llei de les Formes, car no solament eren les masíes isolades lo que me encantava, sinó aquells pobles, aquells pobles penjats dalt d'una roca, al caire de la qual se dibuixen minúscules les siluetes dels bous que mansament pasturen; aquells pobles daurats per les centuries, amb el llur campanaret romànic, entorn del qual totes les cases se apreten, com si ell fos l'aix, l'ànima mística i tradicional, en la qual se concentra l'essencia fonamental de l'unitat del poble, feta d'amor i germandat.

Ja dintre de les cases, on les mestresses us reben amb una dolçor ombriua, elegants i rústegues, com a verges romàniques, plenes d'aquella amable hospitalitat catalana, esdevenía el mateix que al defora. Tot en aquells puríssims interiors eren son lloc; com si regnés damunt d'aquelles cases un místic sentit de l'ordenança, o com si aquelles dònes filles de la Muntanya portessin al seu dintre aquella altre Reialesa femenina: aquella flama de potestat que fa que devenint centre i ànima de la llar, totes les petites coses domèstiques s'en vagin obedientes cap al seu lloc, com impulsades per la força dels raigs de resplandor, que auriolen la Reial figura de la Mestressa.

La caixa de nuvia, el llit tornejat, la taula patriarcal, la llar solemne, les bigues fent l'esforç, la porta torçant l'arc, les solanes obertes ben bé de cara al sol, els balcons de fusta penjats a dalt de la volada amplíssima on els caps de biga surten lleument esculpturats com en el temple grec...

En la blanca pau d'aquells interiors puríssims, torbada per qualque toc de ceràmica blava, dolça i popular; davant d'aquelles mestresses amb els grans ulls oberts de tanta meravella, me semblava haver arribat al cor mateix de Catalunya, i m'hi hauría quedat per sempre més, menjant puresa i alegría tota la meva vida.

I és que allí, en aquells replecs de les últimes muntanyes, s'hi sent viva la nostra raça; viva en el cel i en la terra, i viva, senyors, pura harmonía, clara, simple i austera en les formes de les coses, obedientes a la Llei Reial.

Quan un passa per aquelles muntanyes, sense víes ni camins de comunicació, li ve als llavis una lloança a la Divina providencia que tant sabiament ordena les coses, car benaventuradament la dessidia de l'Estat que'ns governa, ha fet que el tresor de la nostra ànima nacional, l'estructura i l'imatge del que som, fos allí conservada entre aquelles cimes, com dins d'un reliquiari fet amb les altives penyes d'or.

La vida allí dalt va lenta, i per això no han arribat encara les transformacions desnaturalitzadores que han destruit la catalanitat dels ciutadans. El contacte constant amb la Natura además, dóna un sentit tant clar i transparent, que la falsetat i l'engany no hi poden pas viure. La simplicitat de aquella vida a l'ensemps, fa que quan se posa una pedra damunt de l'altra per construir un edifici, sía l'arquitecte la mateixa Tradició, qui per tot orneig en la seva obra hi posa el reflexe de l'ànima popular.

Se tenen en compte els principis de utilitat, i la gracia pervé de les formes que resultin, com una flor que a l'obrirse per necessitat física del seu organisme, se fa bella. I allí, baix una simple i inconscient obediencia a la Llei de Reialesa, s'aixequen edificis veritablement exemplars. Aneu-hi recullint el sentit d'aquelles estructures, tindreu revelada la vida dels homes que les alçaren, i amb ella, coneixereu a fons, l'ànima de aquesta Catalunya nostra, tant assetjada per la desnaturalització.

***

Mes calía tornar; les meves curtes vacances acabaren, i com que tot és bell pels camins de la terra, vaig deixar la muntanya, alegrement retornant a ciutat. El canvi certament era massa fort, perquè tot seguit en el meu esperit inflamat d'aquella dolçésa, no s'hi produís un fort trasbalç del qual nasqué un dubte sobre l'existencia positiva, sobre l'harmonía entre totes les coses. Quan

En 24 hores

Innombrables són els testimonis que ens remeten espontaniament, certificant la eficacia dels Pellets del doctor Mackenzy per a curar els costipats i catarros en 24 hores. Són el tribut d'honor a aquesta incomparable especialitat que sempre cumpleix lo que promet. I no solament curen els Pellets en 24 hores el pitjor costipat, sense necessitat de fer llit, ni fer ús de sudorífics, sinó que curen també i duraderament, la propensió al catarro en els que s'encostipen. Estoben el pit i faciliten l'espectoració. Són fàcils de pendre i no perjudiquen a l'estómac més delicat. Caixa Ptes. 1'50 en totes les farmacies.

ún ve de muntanya i entra a ciutat, li fa l'efecte que els homes corren i sobretot que parlen baix, perquè a Muntanya, la vida lenta mai se fa tard, i la gent avesada als amples horitzons parlen alt, molt alt i amb lentitut.

I aquest detall purament exterior, sens dubte és el reflexe, la torma reveladora de l'existencia de dues coses distintes, i per tant, les formes que produeixin ambdúes han d'ésser adecuades a quiscuna de les configuracions internes.

La vida a ciutat corre, i passa depressa. Hi ha en el món modern una intensitat d'acció tant ben posada per impulsar progrés, que revelar-s'hi és posar-s'hi en contra, és oposar-se a la Llei, i oposar-se a la Llei, és morir.

Les màquines que són l'element primordial d'aquesta intensitat, d'aquesta activitat, que responen a un estat de vida fill d'una evolució perfecta, que són la conseqüencia d'un estat de democracia on amb la rehabilitació del dret humà als plaers de l'esperit, els més purs de la vida, promou un aument de producció d'elements per satisfer les exigencies d'aquets drets; les màquines constitueixen elements de valor fonamental en la societat moderna, i ella, al deixar la senyal de sa existencia damunt les formes que elabora no fa altra cosa que revelar per medi de la forma, l'essencia d'aquest moment.

Se'ns posa doncs al davant de tots els problemes que s'agiten al volt de la Llei de les Formes, aquest de l'Art de la màquina; i, senyors, aquest problema de «l'Art i la Màquina», ja fa massa temps que'ns remou perquè deixem de parlar-ne i puntualitzar els seus termes.

Contra la màquina blasmen els artistes, i ella, és el cert, se va aixecant (potser en perjudici de la bellesa del viure) damunt de noves perfeccions.

Els homès accepten els seus productes fàcils, la vida social pren una nova organització a l'entorn d'ella, l'escampall de productes democratitza els productes i democratitza, en conseqüencia, les formes antigues d'art, restes d'un art sumptuari, que els enginyers aprofiten, perquè no troben altra cosa al seu voltant.

Jo diria que ja hem cridat prou contra les màquines. Després de la veu de Ruskin, veu de poesía i d'ensomni, que s'alça en mig de l'Anglaterra, crec que no hi ha res més a dir, ni res més a fer. La veu d'aquest apòstol era prou forta perquè tot el món la sentís, i la seva doctrina prou amorosa perquè tothom se'n extremís, en el cas de correspondre a una realitat objectiva, més que a un sentiment personal. Els intents de reforma del món, fracassaren. La «Saint George's Guil» és un record de poesía, les industries textils de Westmoreland i el «Ruskin linen» són qualque cosa, com a reliquies santes que els devots estimen, i dels amors de les quals, portats secretament al cor, el món no'n sab res.

Jo no sé si trobaríem per explicar-nos la mort de la poèsía de la vida; raonaments prou forts en contra les glorioses apostrofacíes de John Ruskin... Es potser que una llei secreta empeny el món pel camí que va, i tal vegada en la febre de la vida nova, s'hi agita la llevor d'una futura poesía? Sia com sia, és el cert que les màquines han triomfat i cal que l'art, expressió de la vida, s'uneixi a elles d'un cop. Altrament, haurem de renunciar a l'art, i davant d'això cal concretar el programa de la nostra actuació d'artistes, en el següent dilema:

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

(Continuará)

La Representació Proporcional a França

A continuació publiquem un article traduit d'un diari francès que explica amb força claretat l'estat en el qual es trobava la qüestió de la Representació Proporcional abans de plantejar-se el debat al Senat. A continuació donem els paragrafs més importants del eloqüent discurs de M. Briand, que no pogué evitar una votacio adversa, i la crisi consegüent, deguda més que a la concreció d'un criteri enemic de la R. P. a una corrent d'animositat envers el President de la República.

Creiem amb això esser grats als nostres lectors, que ja tenen antecedents de la qüestió, i correspondre a l'interès que reflexen aquí les acalorades discussions sobre la R. P. a la República veïna.

La Reforma Electoral al Senat

El Govern apoiará un projecte transaccional.

La R. M. (Representació de les Minories)

Avuí s'obre en el Senat un important i decisiu debat sobre la reforma electoral. Es una de les més importants discussions polítiques que hagi estat entaulada devant de l'Alta Assamblea, de molts anys a aquesta part. Una discussió que afecta fins al mateix estatut de la Cambra. Déu tocar, fixar les condicions amb les quals demà el país, en plena sobiranitat, designará els seus representants.

Al regular son estatut, la Cambra ha condemnat l'escrutini de districte, actualment en vigor. Després de llargues i apassionades sessions s'ha pronunciat per l'escrutini de llista amb representació de les minories. Ha renunciat al sistema majoritari, els inconvenients, abusos i injusticies del qual li han aparegut massa greu i ha fet adhesió al sistema proporcionalista. I ha sustituit la llei brutal del més fort per la representació equitativa dels partits.

Entaulada l'endemà de les eleccions per M. Briand, no fou solucionada fins l'any darrer i això mercès a l'esforç i la tenacitat del ministre Poincaré. Però els governs presidits per M. Monis i Callaux han col·laborat a l'obra essencial de tota aquesta legislatura. No rès menys davant d'aquesta reforma capital el partit republicà s'ha dividit.

Del Palau de Borbon el projecte ha passat al Senat. Una comissió presidida per Mr. Clemenceau, ha estat l'encarregada d'examinar-lo, composta quasi exclusivament de radicals «majoritaris», i ha acordat refusar l'estatut «proporcionalista» el·laborat per la Cambra. No ha mantingut l'escrutini de districte. Ha proposat l'escrutini de llista, la prolongació del poder de quatre a sis anys, el renovament trianal i per meitat de la Cambra aixís constituída. S'ha declarat hostil a la proporcional i creu que l'ha de combatre a ultrança. En aquest debat M. Clemenceau i el reportador M. Jeanneney, seràn apoiats entre bastidors per M. Combes i en la tribuna per MM. Lhopiteau, Maxime Lecomte, Touillot i Couyba. Contra aquestes forces s'aixecará una petita armada de senadors republicans la fidelitat dels quals envers la proporcional és afirmada per l'adhesió donada al contra-projecte de Mr. Maujan. Es contra aquest contra-projecte que s'entaulará la batalla. Es per ell que's destacaràn proporcionalistes i majoritaris.

Entre'ls bel ligerants hi intervindrà el partit que presideix M. Briand. Tota l'autoritat i la força del govern seràn emprades sense reserva, coratjosament, per fer triomfar els principis adoptats per la Cambra.

¿Còm i sobre quines basés intervindrà el president del Consell en aquesta lluita terrible per la qual la victoria dels majoritaris portaría per conseqüencia la seva caiguda, i, lo que és mes gran encara en aquests moments: portaría un conflicte insoluble entre la Cambra i el Senat?

Entre la representació proporcional

pura, sistema belga ó suiç, i l'escrutini de districte o l'escrutini de llista igualment i estrictament majoritari hi ha la representació de les minories.

La representació de les minories, la R. M. segons el llenguatge parlamentari, és un sistema transaccional que, amant de les realitats, M. Briand l'havía ullat com a solució per la qual després de molt disputar-se i esgargamellar-se adversaris i partidaris de la reforma electoral acabaren per cedir un cop arribats al grau de lassitut neces saria.

En Juny de 1910, Mr. Briand va presentar a la Cambra un projecte en aquest sentit. Davant de la comissió a la qual exposà les bases, el president del Consell veurà l'unanimitat dels hosticitats. Al sortir d'aquella sorollosa assamblea, Mr. Briand, conservant, però, son optimisme clarivident declarà als diputats:

«Aquesta unanimitat dels bel ligerants és la millor garantía de que es tracta d'un bon projecte. Un cop estigueu cansats de perseguir l'absolut: llavors l' acceptareu.»

Avuí, davant del Senat, es presenta la qüestió tal com va presentar-se tres anys endarrera davant de la Cambra. No es tracta de instituir la representació proporcional pura. La Comissió provarà sota l'esparó de M. Clemenceau, a fer triomfar per l'escrutini de llista el principi majoritari absolut. Però és de incontestable que hi ha mar fonda entre'ls senadors més obstinats, més resoluts. Perxó el Senat abandonant tota resistencia obstinada va decantant-se poc a poc vers la reconciliació.

Si per comble el govern posés a la balança el pes de les responsabilitats i presenta netament, com ho farà la qüestió de confiança, els senadors més apas sionadament majoritaris comprendrán el greu i delicat de la situació. L'esperit batallador d'alguns dificilment podrá comunicár se a la majoría de l'assamblea per arrastrar-la, per pur desig de l'absolut, a provocar una crisis ministerial les conseqüencies de la qual són impossibles de preveure.

Quan s'interroga els senadors que al principi marxaren ardidament darrera M. Clemenceau, se'ls veu ara dubtosos, perplexes, inquiets. Interrogueu los i us respondrán:

—S'ha de confessar; és greu l'enderrocar el govern en les actuals circunstancies, el dirigir el Senat en sò de batalla contra la Cambra! Sí, tot aixó pot portar desagradables conseqüencies! Nosaltres som hòmens pacífics i conciliants. Tot el nostre passat és plé de concessions. Per aixó ens havem sabut fet tolerar i adhuc apreciar en els moments difícils. Hem de renunciar a les nostres tradicions per llençar-nos ingenuament a folles aventures?...

Un d'ells afegirà:

Nosaltres millor som fets per representar el paper de les Sabines entre'ls bel·ligerants, que no pas per excitar-los a la brega.

Així mateix, malgrat tot son august talent, tota la seva fuga, sembla que M. Clamenceau, també demostrará certs escrúpuls de privar l'obra de conciliació intentada pel govern. De tot aquest axalot que durant alguns dies hi haurà en el tranquil palau de Luxemburg, ni els *erpeistes* purs, ni els majoritaris intransigents en sortiràn victoriosos, però és molt probable que en resulti un creuament d'ambdúes especies: els R. M., qui després de tot potser valdràn més que cada un dels seus genitors.

Es un projecte molt senzill i fácil de compendre que será apoiat pel govern. Es clar, just. Té per base l'escrutini de llista i comprén així mateix la representació de les minories:

I Cada llista treu al primer tom d'escrutini tants llocs com vegades ha realitzat son terme mig el quocient, el divisor, o el mínimum obligatori;

II Els llocs restants després d'aquesta primera repartició són atribuits a la llista que hagi obtingut la majoría absoluta de vots;

III Si cap llista ha reunit al primer torn la majoría absoluta es procedeix a un segón torn d'escrutini i aquesta vegada són proclamats els qui han obtingut el major nombre de vots.

Aquest projecte refará els proporcionalistes i un gran nombre de senadors de l'esquerra qui recorden les bases de l'aliança realitzada un instant pel representants dels grups republicans de la Cambra—la famosa comissió dels setze.

Es un projecte que presenta el doble aventatge d'ésser proporcionalista per las seves disposicions essencials no deixant, però, d'ésser majoritari en sa essencia.

EDMOND CLARIS

Discurs de M. Briand

Senyors, en aquest moment decisiu del debat, vinc, en nom del Govern, a acceptar les meves responsabilitats i posar-les en front de les vostres.

Jo per mon natural no me'n vaig a exagerar les coses, a dramatitzar els esdeveniments; jo crec que la funció, que el paper d'un polític és el veure venir les circumstancies, totes les circumstancies, amb mida, amb sang freda i fins diría amb optimisme.

. . . . . .

Vaig a dir-ho d'un cop; no duc en aquesta discussió, ni vull dur-hi, aquests dots suposats d'habilitat, d'agilitat, d'atracció que's serveixen penjar-me al coll els meus adversaris en tots els moments crítics de la meva vida política.

Aixó és, senyors, ço que feien els antics; engarlandar les víctimes abans d'oferir-les al coltell del sacrificador. Però a mí m'és grat presentar-me amb el coll nuu, però dret.

. . . . . .

Soc un home polític que parla a homes polítics, en una Assamblea on els esperits estàn fortament relligats als principis, però on no s'ha de témer el gust a l'absolut, on no s'han de témer aquests prejudicis dels quals parlava aquests dies darrers, i contra'ls quals han de rompre's fatalment tots els raonaments. Veig i sento ben bé, per totes les manifestacions que han acollit els discursos eloqüents sortits dels dos costats de l'Assamblea, que esteu esperant una orientació d'esperit. Us ha de dur aqueixa a una decisió intransigent, brutal? Aquest és el veritable objecte del debat.

Necessitat de la reforma electoral

Per començar, senyors, hem de deixar sentada una qüestió. Qüestió de prejudici

Editorial Ibèrica, Balmes, 87. - BARCELONA

Institut d'Estudis catalans

NORMES ORTOGRÀFIQUES

Segona edició d'altres 10.000 exemplars ✲ Número solt **10 cèntims**

Grans rebaixes a centres polítics, escoles i altres entitats que treballen per a la difusió de la cultura catalana.

HIMNES HOMÈRICS: traducció de Joan Maragall. 2.ª Edició. Preu: **dues pessetes.** Cap alabança millor que fer avinent al públic que la 1.ª edició de la gran obra póstuma del mestre s'és acabada amb dèu dies justos.

EVANGELIARI compost per Mossèn Clascar. Un vol. en 8.ª de VIII—300 planes. Es una obra magistral i clàssica que com cap altra fa gloria a l'autor. Rústega Ptes. 4, en tela inglesa Ptes. 5.

Voleu francament la reforma electoral sense una segona mira? El govern la desitja, l'ha promesa, la considera indispensable; creu que si no's resol d'aquí a les pròximes eleccions el partit republicà podría anar a una desfeta. Aleshores, senyors, tenint aquesta convicció íntima i pregona, no és acàs un dever seu imperiós l'intentar realitzar-la?

Si vosaltres també la voleu, si penseu, com el Govern, que una eventualitat de la mena que suara indicava, és a dir, la impotencia dels nostros esforços comuns, duría les conseqüencies que us he dit, no fóra dever vostre ocupar-vos de fer triomfar aquesta reforma?

Heu's-aquí el problema. Senyors, jo em guardaré prou de regatejar les prerrogatives del Senat; són per a mi iguals a les del Congrés. Veieu fins a quin punt les respecto, fins a quin punt tinc el sentiment de la vostra autoritat, puix vinc aquí a posar la sort del Govern a les vostres mans en una qüestió de política interior.

Si teniu el mateix sentir que el Govern, voldríeu cercar amb ell les solucions transaccionals, sense les quals no hi ha reforma possible?

Si les cerqueu, provareu de trobar-les no més en el vostre sí, o, al contrari, les cercareu en col·laboració amb l'altra Cambra, sense la qual rès pot legislar-se?

Crec que el problema queda així plantejat en termes precisos. En tot cas, hi ha una doble contingencia, a la qual el Govern no's pot pas abstreure; puix es veu obligat a col·laborar amb la Cambra dels Diputats, eixida del sufragi universal, des del moment que's tracta de regular la seva manera de constituir-se, i amb el Senat, sense el qual la llei no sabría elaborar-se.

El Senat té els seus principis, ja ho sabem, hi ha principis majoritaris que s'han afermat fortament, amb una gran eloqüencia i molta autoritat per la veu d'un cert nombre d'oradors que he escoltat, igual que vosaltres, amb plaer.

Però, senyors, la Cambra dels diputats, té el dret també de tenir principis i de procurar salvaguardar-los?Crec que ningú de vosaltres voldrà negar-ho.

. . . . . .

Els vots del Congrés

I el Congrés vota, senyors; vota per una majoría enorme, la representació de les minoríes. Encara havía fet més en la legislatura anterior; havía votat la proporcionalitat completa i absoluta, segons el mètode de Hondt, que funciona a Bèlgica; i jo havía considerat aquest vot com perjudicial. També, com a cap del Govern, i tenint el sentiment de les meves responsabilitats, havía pujat a la tribuna; i amb totes les meves forces havía pregat al Congrés—i no era cosa fàcil d'obtenir—que retornés, amb motiu del conjunt de l'article, sobre dues votacions de detall que haurà emeses amb una majoría enorme. Vaig tenir la sort que m'escoltessin.

Però després, els electors tingueren la paraula. En aquestes condicions s'emprengué la batalla a les darreres eleccions; en aquestes condicions foren recollides les xifres de l'escrutini. Ja sabeu què esdevingué. Us ho recordaré tot seguit i us en diré les conseqüencies.

Heu's-aquí doncs davant de la novella Cambra eixida, en semblants condicions, del sufragi universal, davant de la qual s'és duta solemnement la qüestió electoral, de la qual s'està captenint pels vots del Parlament i pel president del Consell Què fa aquesta nova Assamblea?

En diferentes ocasions, afirma obstinadament i forta, no ja la necessitat d'una representació proporcional—hi ha progrés, senyors,—sinó la necessitat d'una organització legal de la representació de les minoríes.

I bé, senyors, heu's-aquí la meva informació, heu's-aquí la llista dels esdeveniments, que els representants més autoritzats del partit republicà, que'l Congrés, eixit del sufragi universal, m'han posat entre les mans com una pesada farda. Aqueixa farda jo us la porto.

Vosaltres no teniu dret, en aquestes condicions, de dir-me, a mi, que aquí es tracta de fer el joc de la reacció, o sinó aleshores, tots aquests homes que he anomenat, aquests cinc cents diputats que han votat la reforma, desconeixen els principis del sufragi universal; ells aleshores han menyspreuat la voluntat de llurs electors; ells aleshores han exposat la vida de la República.

Nosaltres som ensems,ells i jo, tocats de la mateixa ignominia, i som tots nosaltres que esteu obligats a comdemnar.

Oferiment d'una col·laboració lleial

Senyors, quan jo vinguí davant la Cambra per presentar-li el Gabinet actual, la situació no era pas fàcil.

Què volía jo? Volía, per respecte á vosaltres, per diferencia envers vosaltres, sobre una qüestió tant irritant i que havía apassionat els esperits, volía guardar el màximum d'independencia i havía refusat comprometre-m hi.

. . . . . .

Ara és amb vosaltres, senyors, amb tots vosaltres, que demano col·laborar. Us ho demano sincerament, com un home qui, al revés del que s'ha dit, no desitjà defugir la responsabilitat de la càrrega, qui comprèn que el seu dever és esser on és i provar de fer el millor que pugui per l'interès del bé públic. Però jo no puc pas quedar me enrera, precisament a causa de la situació actual.

El Govern de França té d'esser un Govern que se senti fort de la confiança de les dues Assamblees, enteneu-ho bé, i si jo presento aquí la qüestió de la responsabilitat ministerial, és perque vull deles dugues Assamblees un assentiment, una col·laboració, puix entenc que el govern es pugui apoiar en les dugues Cambres alhora i si en manca una, no hi haurà mès remei que anar-se'n.

. . . . . .

El discurs de Perigueux

Jo, per més que s'hagi dit, no he malparlat de l'escrutini de barriada en cap moment. He fet sempre el seu elogi en tota circumstancia, a la tribuna del Congrés i davant el país. He criticat solament certes costums electorals. Comprenc bé que hi ha coses que un Govern no les ha de dir, puix no li faciliten pas la vida ministerial. Però és per ell un dever d'educació el cridar, dins del país, els qui militen en la propaganda de les idees, i invitar-los-perdoneu-me aquest barbarisme que expressa bé el meu pensament-a deslocalitzarse, a mantenir-se en comunicació els uns amb els altres, a esforçar-se per abstenir-se de sol·licitacions egoistes envers llurs elegits, d'aqeixes gestions que perjudiquen alhora l'elector i l'elegit.

Quan empleava aquest llenguatge, ah! jo no creia obrar malament envers el meu país, ni servir malament els interessos de la República, creia fer una obra d'educació i esperava tenir al meu voltant, per aquesta obra necessaria, el partit republicà tot sencer, del qual jo consagrava els principis i la doctrina. M'he enganyat!

L'endemá, es digué, jo havía insultat els electors, els militants; l'endemà jo havía desacreditat i desqualificat l'escrutini de barriada!

Un senador de l'esquerra.—Es la dreta que ho ha dit!

El president del Consell.—Ah! senyors, sí, la dreta ho ha dit, perque molts d'entre vosaltres havíeu persistit, contra tota raó, en tenir-me per un enemic. La dreta ho ha dit, perque els vostres, l'endemà, agafaven aquell discurs, el desfiguraven, el desnaturalitzaven, se'n servíen per excitar contra'l Govern l'hostilitat de la bona gent que no havíen pogut llegir-lo al Diari Oficial Aleshores, quan s'és vist que les paraules destinades a l'apaibagament social, les paraules destinades a refrenar els interessos particulars en profit de l'interès nacional, quan s'ha vist que aquelles paraules eren rebutjades pel partit republicà, el pensament pregón del qual jo havía cregut no obstant reflexar, aleshores ha esdevingut lo que naturalment havía d'esdevenir. Però jo no reconec a ningú—permeteu que us ho digui—el dret de pretendre que en cap moment de la meva existencia ministerial, jo he recercat el concurs de la dreta.

. . . . . .

Crítica del projecte de la Comissió

. . . . . .

En quant a l'escrutini de llista pur i simple, senyors, heu perdut el record dels perills que ha fet passar a la República. ¿I trobeu que les circumstancies, pel joc de les coalicions que's nuen tant facilment un xic per tot damunt la superficie de la terra, són propicies a l'adopció d'un tal escrutini?

L'escrutini de llista senyors, és l'escruti ni del fill pròdig és un escrutini de jugador, d' jugador imprudent, que arrisca tota la seva fortuna a un cop de dau. Jo no pendré pas la responsabilitat de procedir a unes eleccions en condicions semblants, de fer votar un sistema electoral tant perillós per les llibertats públiques, pel partit republicà.

. . . . . .

Crida a la col·laboracio del Senat i del Govern

. . . . . .

Més en el fons de tot això, senyors, hi ha pot-ser aquesta idea: el Govern esfondrat, rebutjat l'esforç de transacció, tot això és temps guanyat.

Ai! que la política d'aquest país es mor dins del temps guanyat en la impotencia.

I bé, guanyeu-lo aquest temps, creeu la situació que heu sonmiada, sota la nostra responsabilitat; creeu-la, però teniu esment de no haver-vos-en de penedir cruelment més tard.

En quan a mí, Mt. Jeanneney en qui la habilitat confinen alguns cops... qui sab? amb la duplicitat... (*Protestes vives a la esquerra*). M'ho han dit, senyors... voldreu regonèixe'm el mèrit d'haver pres netament les meves responsabilitats; voldreu regonèixer que m'he ofert a una col·laboració conciliadora en les úniques condicions possibles per un Govern que us duu un projecte

votat pel Congrés, sostingut per molts republicans en les circumstancies que us he dit, i a propòsit del qual tinc el dret de concloure que si us voleu adherir a l'imitació que us faig és que no volem més aquest Govern.

Aleshores és temps que se'n vagi (*Doble salva d'aplaudiments a la dreta, al centre i en alguns bancs de l'esquerra.—El president del Consell, tornant al seu lloc, rep les felicitacions dels membres del Govern i de nombrosos senadors.*)

La R. P. i el ministeri Barthou

Avui a França una qüestió s'imposa damunt totes les altres, la que'n dieuen de la defensa nacional, i és tant fort el clam de l'opinió pública, tant general i tant unànim, que si no'l tinguéssim en compte fóra difícil explicar-nos la crisi i l'actitut del nou ministeri.

El renaixent patriotisme que avui veiem a la nostra veïna, és el que ha portat en Poincaré a la presidencia de la República, i el qui imposa a tot govern ixi dels grups que siga, com a primer punt de son programa aqueixa defensa nacional avui ja concretada en la fórmula del servei de tres anys.

Rés té d'estrany doncs que les velles despulles del Radicalisme francés que a Versalles tingueren una tant formidable desfeta, utilitzin la R. P. com arma per enderrocar ministeris i fer imposible la vida al nou President, car no s'atreveixen a anar directament contra la corrent patriótica que abranda d'un extrem a l'altra tota la França. Es probable que la R. P. quedi sacrificada ajornant-se indefinidament, car no altra cosa significa aqueix pasatge de la declaració ministerial referent a ella: «Ens acollim a l'esperit polític del Senat a fi d'enllaçar, amb el principi majoritari que ha adoptat, una equitable representació de les minories. El problema n'és pas insoluble. La reunió d'una comisió interparlamentaria a la qual el govern facilitarà la tasca podrà ajudar a la solució i treure així en els partits extrems una arma mortal i l'ocasió de coalicions extraordinariament perilloses», Car no pot escapar a l'ingeni clar del nou president que entre'l vot del Congrés i el del Senat no hi transacció possible. Solament revotant-se una o altra de las dugues Cambres, i això és difícil, l'acord no podrà fer-se. Avui la R. P. ha estat massa estudiada, i es prou coneguda de tothom per poder-ne esperar d'un estudi més lent i serè una fórmula transaccional. El Congrés havia arribat fins al límit de concesions als majoritaris per esperit de concordia, el Senat ha refusat tota transacció, ha votat, clarament i amb plena conciencia pel sistema majoritari.

Les futures eleccions que segurament se faràn amb la llei actual donarà la pauta als nous governants i el poble imposará-se una reforma que els seus actuals representans no haurán pogut proporcionar-li pel refús de la Cambra alta.

Els Senats en els països parlamentaris vells mostren no solament que són ineficaços i inútils; sinó molt sovint, com a França i a Espanya, perjudicials i entrebancadors de les lleis beneficioses pel país. Caldria, doncs, pensar en la llur anulació.

K.

RON BACARDI

La Setmana Política

Els «católicos».

Els vells devegades diuen veritats com un temple. N'és una, per exemple, i ben oportuna, la següent dita de l'avi Brusi—extreta d'un article que fa referencia a les darreres eleccions de diputats provincials:

«Ni por cuenta propia, ni por la ajena hemos intervenido,—vol dir a les eleccions darreres—salvo el pedir A LOS CATOLICOS Y A LOS CONSERVADORES que votasen...»

«... no comprendemos cómo nuestra acción ha perturbado, ni a quién, ni cuál eficacia disolvente ha podido tener el consejo dado A CATOLICOS Y CONSERVADORES.

Admirable! El «Brusi» amb aquesta distinció entre «católicos» i «conservadores», torna a les genuines tradicions del seu partit i fa un gran be a Barcelona, perque, en aquest punt, com a primer personatge del sainet electoral i com a senyor qui no pot perdre hi vots ni prestigi, será més cregut que nosaltres. I consti que no volem discutí amb ell, ni atacar-lo. Ens limitem a donar li merces per la frase que és tota una lliçó política que pensem aprofitar.

«Católicos» i «Conservadores»! Es a dir—i comencem per lo insignificant, ço és, l'anécdota electoral—; els conservadors no són i, per tant, no poden representar, els «católicos». Que el senyor Mans fos eregit, en els «camps de març» del Comité, en personificació del catolicisme barceloní i que àdhuc fos, no solament contraposat als candidats de la Lliga, sinó també al benemérit senyor Trias i Giró, al president de la Junta Diocesana, al diem-ne candidat episcopal, ens causava una certa meravella. Però ara, amb l'explicació del «Brusi» hi veiem clar: el senyor Mans representava el partit conservador, el partit integrista i el «partido católico». Era, doncs, un candidat partidista; era, doncs, el candidat d'una coalició de tres partits polítics.

«¡Católicos y conservadores!» Tota divisió presuposa una superior unitat. Aquesta divisió implica el sentit polític dels dos epítets.

«¡Católicos y conservadores!» Els «católicos» reduits a una fracció d'una dissidencia d'una coalició de dretes! Pobre Catolicisme a Espanya i a Catalunya i a Barcelona, si aquests «católicos» fossin els únics faels de la comunió cristiana!

Sortosament el Catolicisme no és dintre cap home ni dintre cap estol, polític o no, perque ho envolta tot i és dintre d'ell que viuen els faels, i es fins a cert punt, dintre d'ell també que's baten els cristians i els qui no essent-ne viuen, però, de moltes doctrines i de molt esperit de l'Evangeli, que és plataforma obligada de la perennal discussió.

Commiserem aquests «católicos» que amb llur esquifiment mental, que amb llur aixutor espiritual voldríen convertir la Iglesia en una secta. Compadim-los més a n'ells que a la causa que volen explotar i que és massa alta, per rebre'n dany irreparable. Encara són molts a Espanya, a Catalunya i a Barcelona, els excomunicats per aquesta capelleta, que fan més en un dia per la religio católica, «amb el sol fet de professar-la», que molts i molts d' aquests «católicos» que juguen a dir-s'ho amb tot un quinqueni de pensades, protestes, gazetilles, visites i telegrames.

P.

Per la seva importancia mereix la conferencia de D. Lluis Duràn i Ventosa al «Centre Popular Catalanista» de Sant Andreu, que donguem un extracte dels principals punts que la integren. En Duràn, que és president de la Comissió d'Instrucció Pública i Belles Arts de la Diputació Provincial, va voler donar compte de l'obra cultural i patriòtica realitzada a aquella corporació per la minoría regionalista, que va començar fa vuit anys amb quatre diputats i que avui en compta fins a tretze.

Digué en Duràn que els catalanistes a l'entrar a la Diputació varen entendre que tenien de fer obra pràctica, provant de governar. El camp provincial és relativament reduit, però és, amb tot, el lloc que més es presta per provar si el seny català és o no

ROYAL
Rambla dels Estudis, núm. 8
Totes les tardes Tè-concert ♦ Souper-concert a la sortida dels teatres
RESTAURANT ✱ Menú desde 5 pessetes
El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunchs

és apte per al govern. I aquest propòsit ha estat realitzat deixant demostrat palesament que'ls catalanistes tenim dret a governar-nos.

No's pot deixar de consignar que en l'obra que realitza tots els seus companys hi han col·laborat, i deu fer-se justicia també als demés diputats que no pertanyent al partit regionalista i fins formant part d'agrupacions polítiques contraries a ell en punts fonamentals, li han portat, i des de diferents llocs, el seu valiós concurs.

S'ocupà dels punts senyalats en la memoria sobre l'activitat provincial den Prat de la Riba, i tractant del referent als mitjans de comunicació digué que la construcció de carreteres és una obra essencial, i la Diputació passada ha deixat ja enllestit un plan complet de conservació. Explica el problema dels empedrats i les relacions amb el contractista, amb l'objecte de que aquest compleixi amb son comès.

Seguidament passà a estudiar l'obra cultural de la Diputació, prevista i estudiada d'una manera especialíssima en l'esmentada memoria.

Tracta del nucli constitutiu de l'Universitat Industrial de la fàbrica de can Batlló, on se troben totes aquestes ensenyances superiors que costeja, en part, l'Estat, i en part, la Diputació, essent el nostre ideal l'anarhi establint tots aquests rams tècnics que fins ara tenían d'estudiar-se a l'estranger. Cal que sigui a casa nostra on pugui obtenir-se aquest doctorat d'ensenyances especials que solament s'obtenía passant la frontera.

També's tracta de portar-hi l'Escola d'Enginyers, com s'hi ha portat l'ensenyança agrícola, ram massa descuidat fins ara. En el troç que hi ha per edificar en el carrer d'Urgell i que's presta per a camps d'experimentació s'hi està construint un pabelló per a l'Escola Superior d'Agricultura, suplint així's altra de les deficiencies de l'Estat i no havent-se de sortir de casa per estudiar el que solament pot estudiar-se en els nostres camps. A l'estranger pot aprendre's-hi molt, però en aquest ram de l'agricultura, moltes ensenyances no són pràctiques.

I no solament ens hem preocupat de la vida material, o sigui del nirvi econòmic de la nostra terra, sinó que'ns hem preocupat de coses, si voleu, elementals, però que ningú se n'havía donat compte fins ara, o sigui de que totes aquestes obres han d'ésser fetes per homens entesos, per empleats competens. Fins ara es nomenava, un secretari d'Ajuntament, tenint o no tenint condicions per desempenyar el càrrec, i això succeía malgrat ésser la vida administrativa cada dia més complicada. Doncs, per això s'és feta l'Escola de funcionaris i les oposicions a les càtedres de l'Escola acaben de formar-se amb èxit, essent d'esperar que seràn molts els que assistiràn a rebre l'ensenyança.

I al mateix temps que aquesta s'és fundada la càtedra de Gramàtica catalana. Era vergonyós que'ls catalans no parlessin ni escribissin el seu idioma, correspòn la creació de la esmentada càtedra i la publicació de les Normes ortogràfiques del benemèrit Institut d'Estudis Catalans, que contribuiràn a l'unificació de la nostra llengua.

I així's en tots els rams. Actualment s'estudía la manera de transformar les ensenyances nàutiques. Es vergonyós que les ensenyances d'aquest caràcter estiguin tant descuidades. S'és celebrada ja una reunió amb importants elements per portar a cap l'empresa i s'és deixat enllestit el plan, després d'un detingut estudi, de les ensenyances d'aquest genre que es donen en tots els països i es presentarà segurament en una de les primeres reunions de la nova Diputació.

Nosaltres, digué després el conferenciant, a la Diputació també hi hem fet política, però ha sigut política catalanista en el veritable sentit de la paraula. Nosaltres hem portat a la Diputació aquella aspiració d'unir les quatre provincies catalanes, i nostre desig ha triomfat. Tots sabem i comprenem el desastre que va representar per a Catalunya l'esquarterament del seu territori, i és per això que hi vàrem portar l'idealitat de una Diputació general, que, per no fer mal d'ull a ningú, va batejar-se amb el nom de Mancomunitat.

I en aquest punt es fe uressò de la manera com l'actual president del Consell de ministres compleix la seva paraula de recollir la herencia den Canalejas.

Tots els parlaments del món són oberts. Es precisament a l'hivern que tothom es reuneix, que's despatxa la feina legislativa, menys a Espanya, on el comte de Romanones, tot i demanant-se-li reiteradament, diu que en tot cas ja convocarà les Corts pel maig o sigui a l'estiu. Això no és noble i pot considerar-se com un desig d'escamotejar el projecte i de deixar de cumplir els compromisos contrets amb Catalunya.

Més ara és hora de fer veure que passada aquesta lluita electoral, tant els de la dreta com els del'esquerra, els que han perdut i els qu'han guanyat, tots han demanat per telegrama l'aprovació d'aquest projecte, que és l'aspiració unànim del catalans. L'escalf de la lluita podía fer perdre entusiasmes, restar energíes. No ha succeit així. S'ha redreçat tothom i tothom ha demanat lo mateix; i un govern que's diu liberal i democràtic, ha de respectar i ha d'atendre aquest sentit unànim d'un poble, que per altra part ha demostrat amb tanta eloqüencia el Cos electoral.

Com resultat d'aquesta conferencia el Centre va anviar el següent telegrama:

«Presidente Consejo ministros. — Madrid. —Centro Popular Catalanista de San Andrés de Palomar entiende cumplir un deber patriótico significando a V. E. el peligroso estado de decepción y desconfianza de la opinión catalana producido por el retraso de la publicación del Decreto de apertura del Parlamento. Falta funcionamiento de éste en época que están abiertos todos los Parlamentos europeos, se interpreta un obstáculo puesto a la satisfacción i deseo unáeime de Catalunña, que es Mancomunidad, cuya aprobación pedimos nuevamente. — Presidente, Pena.»

En resposta el Centre n'ha rebut un del comte de Romanones, que diu així:

«Gobierno cumplirá su propósito de discutir en el Parlamento proyecto de ley de Mancomunidades.»

—En el periòdic tarragoní «Catalunya Nova» hi publicà nostre bon amic en Bernabé Martí i Bofarull un article titulat: «El senyor bisbe de Jaca i la Mancomunitat». Comentant el nomenament del Dr. López Peláez per la Sèu metropolitana, diu el següent;

«Es de doldre força que'l govern, ó qui sien que hagin treballat en favor d'aquest no menament, no hagin volgut respectar aquell elevat sentit cristià dels savis homens del Concili Trentí quan aconsellaven que l'ensenyança de la doctrina fos predicada en la llengua dels qui l'havíen d'apendre, i en la mateixa lògica l'havíen de saber els homens qui la prediquessin, i més encara aquells que per son alt lloc havíen de conviure germanament amb els predicaires i amb els predicats; que essent la Llengua cosa de Deu, nervi de l'ànima, foc i llum pel pensament, *nexus* indivisible de totes les coses, car les coses són fetes per les paraules, sembla el lògic també, el natural, el que no hauría de menester discussió, que'ls prelats que a Catalunya han de governar les respectives Sèus entenguessin i parlessin el català quan menys, encara que, més que entendre-'l i parlar-lo, haurien d'haver mamat, haurien d'haver nascut, haurien d'haver estimat com a cosa de Deu i com a cosa de l'Iglesia, la Llengua, les costums, els usos, els vicis, les necessitats i les exuberancies de la terra que van a governar catòlicament.

Pretendre establir un divorci entre la Llengua i l'Iglesia és com atentar contra l'Iglesia mateixa, car a la fi tot allò que'l poble deixa d'estimar-ho tradueix més aviat o més tard en odi; doncs l'amor al pròxim, com l'amor i'l temor a Deu, l'amor al Bé, no té mellor llengua per propagar-los i infiltrar-s'en que la propia».

Considera la persona del nou arquebisbe en relació amb el plet que interessa a tota Catalunya i diu:

«El senyor bisbe de Jaca, home d'intel·ligencia privilegiada, de temperament batallador, home de brega, sab be que Catalunya té plantejat un gros problema, i que s'acosta l'hora de resoldre'l en un sentit o altre: El de les Mancomunitats provincials, que s'haurà de discutir tant aviat com s'obrin les cambres legislatives, al Senat, lloc on el senyor bisbe de Jaca hi té vot i hi té veu.

El plaç és breu, curtíssim. Ben aviat sabrem si'l senyor bisbe de Jaca, al acceptar tant joiós la mitra arquebisbal ho ha fet no mirant sinó que l'ascens i en canvi no ha meditat l'actual moment polític català».

—En el Centre Democràtic Federalista del Poble Nou s'ha inaugurat una Joventut de U. F. N R. Resumí els discursos que's pronunciaren en l'acte inaugural el senyor Layret.

—L'Ajuntament de Sant Carles de la Ràpita (Goles de l'Ebre) ha acordat, per unanimitat, dirigir un telefonema al president del Consell de ministres demanant la obertura del Parlament i la discussió immediata del projecte de Mancomunitats.

—La Diputació provincial de Girona honora la gloriosa bandera de les quatre barres catalanes, içant-la en la fatxada lateral del seu palau. Serà içada en totes les diades solemnials.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segón llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts,

Se troben de venda a la Casa Lluis Gili. Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

La Setmana Cultural

Segueixen les adhesions a les Normes Ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans. Darrerament podem constatar les de «La Gazeta del Vallès», «De l'agne de la terra», fulla del periòdic mallorquí «Soller», Bolletí del «Ateneu Obrer del districte VII» i la «Associació Wagneriana», que, com és sabut publica notables edicions dels drames wagnerians i obres crítiques.

En el darrer volum de la Biblioteca popular de «L'Avenç» hi ha la següent advertencia:

Hem vist amb molt plaer les Normes ortogràfiques adoptades per l'Institut d'Estudis Catalans en 24 de janer prop-passat. Elles han de contribuir força a fixar per la llengua literaria una ortografía digna de la seva esplendorosa renaixença. En aquells punts que considerem més importants no discrepen gens ni mica de les usades ja fa temps per nosaltres. Això fa que poguem renunciar sense greu sacrifici, a les petites diferencies que ens en separen. Les adoptem, doncs, en tòtum, cooperant així de bon grat a una unificació ortogràfica que es fa cada día més necessaria.

—Està a punt de inaugurar-se la «Biblioteca pública de Sant Andreu de Palomar,» instalada en la casa pairal del fundador. Es un local de condicions, per sa magnitut i bellesa. Per a la fundació d'aquesta biblioteca, l'historiador d'aquest ex-poble mossen Clapés i Corbera, volgut amic nostre, s'ha desprès de tots els seus interessos, objectes d'art inclusiu i llibres en nombre de més de dos mil volums.

L'edifici està ja del tot construit, sols manca l'estantería, taules per a la sala de lectura i la instalació elèctrica. Consta d'una gran sala de veintidós metres de llarg per dotze d'amplada, i quinze d'altura; és destinada a guardar els llibres, que faràn necessaria la construcció d'uns set cents metres d'estantería. Es destinada, ademés, per a donar hi conferencies públiques i celebar-hi festes de cultura, podent cabrehi assentats fins a mil espectadors.

A més de sala de lectura, té local per al bibliotecari en els baixos del edifici que ara ocupa son fundador, i altres sales anexes destinades a donar-hi cursets de diferentes materies culturals, com historia, literatura, geología, llengua, etc.

Es posseiexen ja uns tres mil llibres.

Es publica un bolletí mensual, destinat a la capta de llibres, que s'envía a qui el demana (carrer de Santa Marta, 18 i 20, Sant Andreu).

Sols falta que l'Ajuntament, compenetrantse de l'esforç extraordinari que representa lo fet per Mn. Clapés en benefici exclusiu de la cultura ciutadana, voti una quantitat suficient per a construir lo que manca: armaris, taules, instalació elèctri ca, per a poder inaugurarse; i altra quantitat per sosteniment: neteja, llum i bibliotecari.

—En la «Unió Ultramarina» ha donat don Alexandre Bulart i Riálp, secretari de la «Ateneu Autonomista del Districte Sisè» una interessant conferencia sobre les vagues.

Estudia les condicions del treball, i la intervenció dels jurats mixtes en les qüestions obreres.

Examinarà els «Consells d'homens bons» que desde començos del sigle XIX funcionen a França, els resultats profitosos dels quals s'han pogut ben apreciar.

Dedicà grans elogis a Bèlgica, i profondisà son examen en el «Consell dels Proudhons», venerable institució, l'actuació de la qual ha sigut molt ben acullida per tots els estaments socials.

S'ocupà de la legislació de vagues i coligacions i dels tribunals industrials a Espanya. Glosa la llei 27 d'abril de 1909 amb comentaris i molt ben atinades cites. Fuetejà la coacciópor creure-laindigna i de deplorables resultats, afirmant que'l dret a la vaga té de ésser just, lliure i espontani. Parlà de la llei de Tribunals Industrials de 19 de maig de 1908 i de les modificions de 22 de juliol de 1912.

—S'ha posat a la venda el volum complet de «Himnes Homérics». Aquest volum conté ademés del text grec, la versió poètica, obra pòstuma den Joan Maragall i la versió literal del doctor Bosch i Gimpera.

El text grec ha sigut col-leccionat segons l'edió de Thomas W. Allen i Ed. Sikes, de Londres, establerta en 1904.

Forma la edició de l'Institut un volum de 261 págines de gran bellesa tipográfica i artística.

També anuncía l'Institut la publicació de una Biblioteca «Scriptorum Graecorum et romanorum cum ibericis versionibus».

En la sessió celebrada per la Academia de Bones Lletres el día 18 del corrent, l'acadèmic senyor Miret y Sans llegí un treball històric sobre la presa i dominació de la ciutat de Fraga en la frontera d'Aragó i Catalunya pel rei Alfons el Batallador, en l'any 1122 fundant-se en un document inédit que doná a coneixer i el que fa sospitar que per aital empresa rebé aussili dels catalans i dels habitants de Ribagorsa.

Presenta també el text íntegre del conveni i jurament de feeltat del comte Pons Uc d'Empuries a favor del comte de Barcelona, del mateix any, on se tracta igualment de Fraga.

D'ambdues escriptures i d'altres indicades en l'estudi publicat per el professor Salarrullana, de l'Universitat de Saragossa, en deduí el senyor Miret que simultaniament, amb la presa d'Escarp per nostre comte Ramón Berenger III, fou també presa Fraga per Alfons el Batallador i que aquest pogué conservar dita població estratégica fins a l'any 1129 o 1130, reconquistant-la llavors els serrains. El citat monarca aragonés morí al tractar de pendre per segona vegada Fraga, la que fou definitivament ocupada pel compte de Barcelona en 1149.

—En Sanchez Rojas ha donat lectura del seu llibre «Retratos de Mujeres.» En Sànchez Rojas es un amant de les coses catalanes, i molt particularment un devot de les nostres lletres. El seu llibre es una poetització de figures de dònes, móltes d'elles heroïnes de la literatura espanyola; entre aquestes, alternant amb les d'autors castellans, hi desenrotlla siluetes ben traçades de personatges femenins dels nostres Guimerà i Maragall.

—Té interès el coneixement de les següents donades referents a la marxa de l'Hospital Clínic de Barcelona, que ha publicat la premsa d'aquesta ciutat amb motiu d'una visita que hi feren un aplec de metges i periodistes. Per això és que donen a continuació els més importants:

Per a realitzar les obres que li estàn confiades, compta l'Hospital amb una subvenció anyal de l'Estat, important 167,000 pessetes, i una altra subvenció consignada al personal administratiu, important 37.981'94 pessetes.

La Diputació provincial dóna una subvenció anyal de 125,000 pessetes, i una consignació per a conduccio de cadavres de 2,000 pessetes.

De l'Ajuntament es reb una subvenció anyal de 50,000 pessetes, comptant ademés la benèfica casa amb donatius en metàlic o en especies de persones caritatives.

Als anteriors capítols s'hi dóna la següent inversió:

La subvenció de l'Estat als serveis clínics o d'ensenyança, etc.

La de la Diputació a la beneficencia general, suplint la manca d'Hospital provincial.

La de l'Ajuntament als dispensaris públics: serveis de traumàtics i d'intoxificats: admissió dels malalts crònics procedents de l'Assil de pobres.

Els donatius s'inverteixen en sufragar les

despeses generals de la Casa, o en serveis especials quan ho determina el donant.

Además es compta amb les fundacions particulars, que segurament farà aumentar caritat. Existeixen ja, en les sales d'excedents, quatre fundacions particulars per sufragar indefinidament les despeses d'una estada diaria de malalt crònic.

Cada llit, dels assignats an aquest servei, porta una placa amb el nom del fundador, figurant-hi en l'actualitat les següents:

Fundació de donya Manuela Gómez de Puerto, de donya Manuela G. viuda de Puerto, dels senyors Conde, Puerto i C.ª, i una fundació particular.

De la premsa

La gran caiguda

La política espanyola va remontar el vol pausadament, dignificant-se, baix la direcció honrada de don Anton Maura; amb el seu adveniment al poder, les altes funcions de la governació de l'Estat deixaren d'ésser joc d'ambiciosos, carrera de profit. La sala de conferencies del Congrés i les penyes polítiques no foren ja Llotges de contractació, ni oficines de negocis, ni consistoris de Govern. Una auba d'un nou dia apuntava en l'orient polític. Caigué, per irreflexiva resolució i malentesa actitud el senyor Maura, i després d'un trist parèntesi moretista, don Josep Canalejas, fortificant-se en el và i vé del poder com el ferro en el tremp, va donar a la política espanyola aires de modernitat, de realitat, de vida progressiva. L'ull expert veia en les orientacions canalejistes, en les fases de formació del governant, una esperança. Cent colzes més alt que'ls que'l voltaven havía dominat ja la xusma movediça del partit, s'havía imposat als personalismes; manava sobre'ls seus; començava a governar sobre'l país.

Amb el senyor Maura i amb el senyor Canalejas els homes moderns s'hi podíen entendre: hi havía amb ells diccionari comú. Les idees generoses no rebotíen en la duresa del seu cor; les idees progressives feien camí endins dels seus cervells. Però tot d'un cop el senyor Maura es tanca en la torre d'ivori d'una estranya concepció política; fuig del món, l'espanta la realitat; es fa solitari i's deixa invadir de pessimisme. No arriben a les seves orelles més que veus d'odi i de destrucció; veus partidistes. I del partit en fa una carta i de la quefatura un califat, fins a desfer el partit i llençar la quefatura. I els partits que's desfàn no's refàn, i les quefatures que's llencen són pedra que rodola per un abim. I el volguer-la pujar és treball de Sísif. Cau el Senyor Canalejas sota'l plom d'un assassí, i cau amb ell tota l'armadura del nou edifici que anava alçant-se.

Des d'aquest punt i hora la política espanyola ha començat a retrocedir fins anar a parar a les disbauxes de l'era sagastina. Trencat el pont que unía governants i governats, va haver de llençar-se sobre'l torrent una palanca qualsevulla per no interrompre ni un minut la correspondencia.

El comte de Romanones fou poder. I en la política s'ha fet la fosca i el temor ha invadit els cors i tot ha devanat tan depressa que'l més condescedent, el més tolerant, enrogeix de vergonya al veu-re còm es governa i quí governa; còm s'administra i quí administra.

***

La política és encant; l'administració negoci. Tot es compra i tot es ven. Es paga el silenci i's cobren alabances: es cotisen favors i triomfen amenaces Espanya és una secretaría particular; les Corts la sala de conferencies; certes redaccions, ministeris. Governar és aguantar-se en el poder; administrar és agenciar pels amics. Tot és rastrer, tot és baix: ni una idea generosa aleteja per alçar-se del fangar en que rau la governació de l'Estat. Els que manen miren amb fàstic, amb horror els problemes plantejats per la realitat vivent i n'inventen d'artificials per dividir l'opinió. Temorós d'una acció conjunta del bon sentit i la vergonya, llencen la poma de la discordia en mig dels capdills per riure's de les batuses i seguir fruint del poder. Hi hà en certes accions de govern tota la vilesa d'una depravació bisantina.

¿Què us penseu que és l'anunci del Decret sobre l'enseyança de la Doctrina Cristiana en les escoles, i l'anunci del projecte de llei d'Associacions? ¿Es aspiració de tolerancia, de democracia, de civilisme? Ni això: es entremaliadura i rès més: és maquiavelisme. Homes sense fé, sense ideal, sense altesa política, no són capassos, els que governen, de sentir la complacencia de veure traduida en llei una idea propia: però frueixen veient còm se fa la discordia, com vé la baralla, còm els enemics folls per l'ira partidista, cegats per la lluita, ni veuen ni capeixen lo que fan els governants I els governants triomfen.

***

Se ressuciten totes les males arts: altra vegada governen les passions baixes. Tota una regió, Catalunya; tot un partit, el republicà, demanen l'obertura de les Corts. Hi ha problemes vitals a resoldre, comptes grans a liquidar, actituts a definir. ¿Sabeu per què no s'obren? Perque una empresa periodística imposa un president del Congrés i el president de Govern no'l vol. ¿Sabeu perquè's té a Catalunya sota l'amenaça d'un decret que atenta a la seva constitució familiar, que pot estrafer la seva ànima, que pot estroncar una organització secular i arruinar als seus fills i vexar-los i fer-los joguina de la inexperiencia i de l'imposició forastera? Doncs per a no descontentar a quatre opositors recomanats, per seguir disposant de quatre places, per satisfer l'amor propi de dispensadors de favors i, perque, fets allí dalt d'una manera sintètica, simplistes de concepció i cegats d'uniformisme, no arriben a capir la importancia de lo que's demana, la trascendencia de lo que entre mans tenen.

Contra Catalunya es valen d'altres armes: el pervenir, ¿què se'ls endona del pervenir si ells no hi seràn? Es l'hora d'ara, el present lo que'ls apura. Per això retornen a la política exposada, antipatriòtica, criminal, que va ensajar fa anys en Moret—que Deu l'hagi perdonat—en col·laboració amb en Romanones. Veieu l'actitut den Lerroux; sempre hi ha hagut en ell i en el seu partit un esperit catalanòfob; sempre ha sigut un enemic de Catalunya. Quan es tractava d'aliances electorals entre lerrouxistes i nacionalistes republicans, aliances cantades pels homes de «La Publicidad»; pescadors ratoners de caus i balmes, les vèiem impossibles per l'anticatalanisme lerrouxista. Mireu com ha sortit altra vegada, descarat, provocador, separatista Es l'obra del despit atiada per les males arts dels que governen.

Jutgeu-los als governants; tota l'obra seva és no fer rès de bò si quelcom fan, és per destruir, per dividir. S'aguanten, no fan rès; confíen aguantar-se fent mal.

***

Des de fa quatre o cinc mesos venim predicant que la política espanyola ha arribat a la desfeta; que'ls partits governants estàn destruits. Com dels exercits enemics, després de la guerra, queden colles de malfactors i lladres de pas aixís després de la desfeta dels partits, queden colles d'aprofitadors del poder. Per vergonya d'homes, per dignitat d'espanyols, per lo nostre i lo dels nostres fills, això s'ha d'acabar.

Fuig el comte de Romanones, poruc de les Corts; callen els que haurien de parlar, viciats en el silenci. Es allargar l'agonia. Va acostant-se el jorn de les responsabilitats, de la veritat eixint a plena llum, de la gran caiguda de les coses mortals; sobre les ruines de lo existent, ficció de vida encara, i aprofitant dels enderrocs lo que bò sigui, s'ha d'alçar la nova política espanyola. ¿Còm? ¿Amb quina orientació? ¿Amb quins homes? Amb la dignitat d'un govern que governi del país; cap a la resolució dels problemes reals que tanquen la vida espanyola; amb els homes que tinguin fè i vulguin sacrificar-se.

***

Si això no venía, si això no's lograva Espanya fóra perduda per molt temps. Com cosa desfeta, fóra niu de malaventurances. La Espanya artificial, la Espanya centralista, la de la sala de conferencies i les penyes i les redaccions vividores es llençaràn altra vegada contra Catalunya, l'ideal del centre fóra la castellanització de la nostra terra En Lerroux i «El Imparcial» foren declarats salvadors d'una patria que haurien empobrit i despreciat, i Catalunya hauría de fer un nou alçament que fóra definitiu.

O Catalunya intervé en la política espanyola normalitzant-la, orientant-la, ajuntant als homes de totes les regions que encara creguin en Espanya, una Espanya que no sigui la del comte de Romanones, o preparem-nos, confrares de tots els camps catalanistes, que haurem de pensar a la una, que el català que deixa de ser-ho no és rès. Car, per sobre de tot, hem d'ésser catalans.

EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 • Economia, Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat. — NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fòra.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonatat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme, la diabetes** i les afeccions del **estómac, fetge, melsa.** Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán.** Cridèm la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorpendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fábrica i **no fonts de origen.**

DE VENTA EN TODAS PARTES

Administració: RAMBLA de les FLORS - 18-ent.°

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automóbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbiles - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes económics de essencia i neumátics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 ½, i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de práctics de ports salvament de náufregs i auxiliars de barco de pesca.

VIUDA DE

JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERÍA i LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatsèms i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

Obra nova
(Publicació de la Lliga Regionalista)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents
La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats
Preu: 50 céntims
De venda en les llibreries y quioscs

AGUA

MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de París y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago é intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, exigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach,** con el escudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

dministración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua **Rubinat - Llorach**

Establiment Tipogràfic de J. VIVES - Carrer de Muntané, 22 BARCELONA